

EWANGELION, INJURAT JOHANNES

1:1 Intu solake djari aton Augh tä, maka Augh tä hindjä Hatalla, tuntang Augh tä Hatalla. **2** Iä hindjä Hatalla intu solasolake. **3** Talo handiai djari indjadiae, maka sala bara awie djaton djari indjadian talo Idjä, awang aton. **4** Huang iä batang pabelom, maka pabelom tä kalawa olon. **5** Maka kalawa tä manjingah intu kakaput, tapi kakaput djaton manarima iä. **6** Aton olo, idjä injoho Hatalla, Johannes arae. **7** Iä tä dumah mandjadi saksi, uka manjaksi akan kalawa tä, nakara olo handiai pertjaja awie. **8** Iä djaton kalawa tä, baja uka iä manjaksi akan kalawa tä. **9** Djetä kalawa idjä toto, idjä mamplawa genegenep olo, idjä tamä kalunen toh. **10** Iä aton huang kalunen, tuntang kalunen djari indjadiae, tapi kalunen dia kasene iä. **11** Iä manalih talo ajue, tapi olo ajue djaton tarima iä. **12** Tapi kakarä idjä tarima iä, akae iä manenga kwasa mandjadi anak Hatalla, akan olo tä, idjä pertjaja huang arae. **13** Idjä djari inakan, djaton awi daha, dia kea awi kahandak isi, dia kea awi kahandak olo hatuä, tapi awi Hatalla. **14** Maka Augb tä mandjadi isi, tuntang melai dengan ita, (maka ikäi djari manampajah kahain ajue, kahaie, kilau ain Anak Bapa idjä tonggal,) kontep asi tuntang katoto. **15** Johannas manjaksi akae, iä mantehau, koae: Toh iä, idjä koangku: idjä dumah rahian bara aku, iä djari helo bara aku, krana iä puna helo bara aku. **16** Tuntang bara kutoh talo ai ita handiai djari mandino, asi hatantilap asi. **17** Krana Torat djari inenga Moses, tapi asi tuntang katoto djari mandjadi awi Jesus Kristus. **18** Dialo idjä biti djari mitä Hatalla; Anak idjä tonggal, idjä huang pakuan Bapa, iä tä djari masanan iä. **19** Maka djetoh augh kasaksian Johannes, metoh olo Jehudi manjoho imam tuntang olo Lewi bara Jerusalem, mangat misek iä: Æwe ikau? **20** Iä mangaku, djaton iä milim, tapi mangaku: Aku djaton Kristus tä. **21** Tinai äwen tä misek iä: Æwe ikau? Elias? Koae: Aku dia djaka iä. — Ikau nabi tä? Tombah iä: Dia. **22** Koan äwen dengae: Æwe kea ikau? mangat ikäi tau masuman augh akan olo, idjä djari manjoho ikäi; äwe ikau masanan arepm? **23** Koae: Aku "augh guru hong padang: pabudjur djalan pangkahai Tuhan," tumon augh nabi Jesaia. **24** Maka sarohan tä baris olo

parisi. **25** Tä äwen tä misek iä, sambil hamauh dengae: Kilen ikau mampandoi, djaka ikau djaton Kristus, dia Elias, djaton kea nabi tä? **26** Koan Johannes, tombah augh oki tä: Aku mampandoi hapan danum; tapi iä aton mendeng intu bentok keton, idjä djaton kasenan keton. **27** Djetä iä, idjä dumah rahian bara aku, idjä djari helo bara aku; akae tä aku djaton baguna mengkak talin sarumpabe mähin dia. **28** Talo tä mandjadi intu Betabara, dipah Jordan, kaleka Johannes aton mampandoi olo. **29** Maka andau tinai Johannes mitä Jesus mananggoh iä, tä iä hamauh: Itä, anak tabirin Hatalla, idjä mananggong dosan kalunen. **30** Djetoh iä, idjä koangku: rahian bara aku aton dumah olo, idjä djari helo bara aku; krana iä puna helo bara aku. **31** Maka bihin aku djaton djari kasene iä; tapi mangat iä bakarinah intu olo Israel, tagal tä aku djari dumah, mampandoi hapan danum. **32** Maka Johannes manjaksi, koae: Aku djari mitä Rogh mohon bara langit, kilau burong dara, palus melai hundjue. **33** Aku solake djaton kasene iä, tapi idjä djari manjoho aku mampandoi hapan danum, iä kea djari hamauh denganku: olo idjä akae ikau mitä Rogh mohon, tuntang melai hundjue, djetä iä, idjä mampandoi hapan Rogh brasih. **34** Maka aku djari mitä tuntang djari manjaksi, iä toh toto Anak Hatalla. **35** Maka andau tinai Johannes mendeng hetä haluli, haiak duä biti murid ajue. **36** Tä, amon iä mitä Jesus manandjong, iä hamauh: Itä, anak tabirin Hatalla. **37** Maka muride äwen duä tä mahining iä hakotak, palus äwen tä omba Jesus. **38** Maka Jesus mules arepe, mitä äwen tä omba, tä iä hamauh dengan äwen: Narai inggau keton? **39** Koan äwen duä dengae: Rabbi, (rimae, amon injalanan: Guru) hong kwe äkam melai? **40** Koae, tombah augh äwen: Omba keton mitä! Tä äwen manalih, mitä äkae melai, halalu melai dengae andau tä. Maka andau djari djam sapulu hirah. **41** Idjä bitu äwen duä tä, idjä mahining augh Johannes, palus omba iä, iä tä Andreas, paharin Simon Petrus. **42** Iä tä solake sondau Simon, paharie idjä kalambutan, sambil hamauh dengae: Ikäi djari sondau Messias tä. (Rimae, injalanan: Kristus.) **43** Palus iä magah iä tanggoh Jesus. Maka Jesus manampajah iä, koae: Ikau toh Simon, anak Jonas; ikau inggararku Kepas. (Djetä, injalanan: Petrus. Rimae: batukarang.) **44** Maka andau tinai iä handak hagoet akan Galilea, tä iä sondau Pilippus, balalu hamauh dengae:

Omba aku! **45** Maka Pilippus tä bara Betsaida, bara lewun Andreas äwen duä Petrus. **46** Tinai Pilippus tä sondau Natanael, sambil hamauh dengae: Ikäi djari sondau iä tä, idjä injurat Moses huang Torat, tuntang injurat karä nabi, Jesus, anak Josep, bara Nasaret. **47** Koan Natanael dengae: Tau, talo bahalap lembut bara Nasaret? Koan Pilippus dengae: Omba, itäm! **48** Maka Jesus mitä Natanael manalih iä, tä iä hamauh tahu iä: Itä! olo Israel idjä toto, djaton kaliau huange. **49** Koan Natanael dengae: Kilen ikau kasene aku? Tombah Jesus, sambil hamauh dengae: Helo bara Pilippus mambawa ikau, amon ikau penda batang sikon, aku djari mitä ikau. **50** Koan Natanael, tombah aughe: Rabbi, ikau toto Anak Hatalla, ikau radjan olo Israel. **51** Tombah Jesus, sambil hamauh dengae: Basa aku djari hamauh dengam: aku djari mitä ikau penda upon sikon, maka ikau pertjaja; toto, ikau karäh mitä talo awang hai haream bara tä. **52** Tinai iä hamauh dengan äwen tä: Toto toto, aku hamauh dengan keton, bara kalontoh keton karäh mitä langit buap, tuntang malaikat Hatalla mandai mohon bara Anak olon.

2:1 Maka andau telo aton pesta olo masawä intu Kana, hong tanah Galilea, tuntang indu Jesus aton hetä. **2** Tinai Jesus kea dengan muride djari irawäi akan pesta masawä. **3** Maka amon tapas anggor, koan indu Jesus dengae: Olo djaton ombet anggor. **4** Koan Jesus dengae: Narai gawingku dengam, o olo bawi? wajahku hindai sampai. **5** Maka indue hamauh dengan anakoloh: Talo idjä injohoe kelon, awi tä. **6** Maka aton hetä bukong batu, djahawen kabawak, idjä djari ingkes tumon hadat olo Jehudi hapae mamenjau arepe; genep bukong tä aton suang duä telo gantang. **7** Koan Jesus dengae anakoloh tä: Suang karä bukong tä dengan danum. Maka olo manjuang tä kontep. **8** Koan Jesus dengae tinai: Kaut toh, imbit tä akan mandur talo kinan. Maka olo mimbit tä. **9** Djadi, amon mandur talo kinan mangkemä danum, idjä djari malik mandjadi anggor, (tuntang iä djaton katawan bara kwe djetä, tapi anakoloh, idjä djari masip danum, tawan tä,) tä maka mandur talo kinan mangahau idjä masawä tä, **10** Sambil hamauh dengae: Genep olo pudji manenga anggor idjä mangat solake, tinai limbah olo djari mihop paham, tä idjä tapas kamangate. Tapi

ikau djari mingkes anggor mangat sampai katontoh. **11** Maka djetä tamparan karä katae iawi Jesus intu Kana, hong tanah Galilea; iä mangarinah kahaie, tuntang muride pertjaja huang iä. **12** Limbah tä iä hagoet akan Kapernaum, iä, indue, paharie tuntang muride; tapi iä melai hetä djaton tahi andaue. **13** Basa pesta paska ain olo Jehudi djari tokep, tä Jesus hagoet akan Jerusalem. **14** Hetä iä sondau olo huang human Hatalla, idjä mandjual sapi, tabiri tuntang burong dara, tinai olo paburup rear, idjä mondok hetä. **15** Djadi, limbah iä djari manampa pukultali, iä maharak olo tä lepah lingis bara human Hatalla, tuntang tabiri sapi, balalu manganan rear olo tä, sambil mantawus medjae. **16** Maka dengan olo, idjä mandjual burong dara, iä hamauh: Indah talo toh bara hetoh; äla keton manampa human Apangku mandjadi huma badagang. **17** Maka muride taratahiu augh, idjä injurat: "Lason atäi tagal humam djari kuman aku." **18** Tä tombah olo Jehudi, sambil hamauh dengae: Kata en impraham akan ikäi, sampai gawim kalotoh? **19** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan äwen: Karak human Hatalla toh, maka aku karäh mamangun tä huang andau telo. **20** Koan olo Jehudi: Æpat pulu djahawen njelo katahin olo mamangun human Hatalla toh, tinai ikau handak mamangun tä huang katelo? **21** Tapi iä manahi human Hatalla, iä tä berenge. **22** Maka limbah iä djari belom bara olo matai, tä muride taraingat, iä djari manjewut augh tä, palus äwen tä pertjaja surat, tuntang augh idjä inutor Jesus. **23** Maka metoh iä hong Jerusalem, andau pesta paska, arä olo pertjaja hong arae, basa olo tä mitä kata, awang iawie. **24** Tapi Jesus djaton harap olo tä, basa iä kasene äwen tä samandia. **25** Puna dia usah, olo masanan akae ampin atäi olo, krana kabuate puna kasene talo, idjä huang olo.

3:1 Maka aton olo parisi, Nikodemus arae, iä tä mantir olo Jehudi. **2** Iä tä manalih Jesus hamalem, sambil hamauh dengae: Rabbi, ikäi katawan, ikau toh Guru, idjä djari dumah bara Hatalla; krana djaton idjä biti tau mawi kata, awang iawim, djaka dia Hatalla hindjä dengae. **3** Koan Jesus, tombah auge: Toto toto, aku hamauh dengam, djaka olo djaton inakan haluli, djaton iä tau mitä karadjaan Hatalla. **4** Koan Nikodemus dengae: Kilen olo tau inakan, amon iä bakas? tau iä haluli tamä knain indue, tuntang

inakan tinai? **5** Tombah Jesus: Toto toto, jaku hamauh dengam, djaka dia olo inakan awi danum tuntang Rogh, djaton iä tau tamä karadjaan Hatalla. **6** Talo awang inakan isi, djetä isi; tapi talo awang inakan Rogh, djetä Rogh. **7** Æla hengan basa aku hamauh dengam, keton akan indu inakan haluli. **8** Riwut manampur äka kahandake, tuntang ikau mahining aughe, tapi ikau dia katawan bara kwe panumahe, kangkwe tintue. Kalotä kea genep olo, idjä djari inakan awi Rogh. **9** Tombah Nikodemus, sambil hamauh dengae: Kilen talo tä tau mandjadi? **10** Koan Jesus, tombah aughe: Ikau toh gurun olo Israel, djaton ikau harati talo tä? **11** Toto toto, aku hamauh dengam, talo ikäi katawan ikäi masanan, tuntang talo idjä djari gitan ikäi ikäi manjaksi, tapi keton djaton manarima augh kasaksian ikäi. **12** Amon aku masanan akan keton talo idjä huang kalunen, mahin dia keton pertjaja, kilen tinai keton pertjaja, djaka aku masanan akan keton talo sorga? **13** Maka dialo idjä biti djari mandai akan sorga, baja iä, idjä djari mohon bara sorga, iä tä Anakolon tä, idjä puna huang sorga. **14** Maka kilau Moses djari manggantong handipä hong padang, kakai Anakolon akan indu inggantong: **15** Nakara genep olo, idjä pertjaja huang iä, djaton banasa, tapi bara pabelom idjä katatahi. **16** Krana kalotä kapaham Hatalla djari sinta kalunen, sampai iä djari manenga Anake idjä tonggal, nakara genegenep olo, idjä pertjaja huang iä, djaton banasa, tapi bara pabelom idjä katatahi. **17** Krana Hatalla djari manjoho Anake akan kalunen, djaton uka iä mahukum kalunen, tapi nakara kalunen injalamat awie. **18** Olo idjä pertjaja huang iä, djaton buah hukum; tapi olo idjä dia pertjaja, iä djari buah hukum, krana iä djaton pertjaja huang aran Anak Hatalla idjä tonggal. **19** Maka djetoh hukum tä, kalawa djari tamä kalunen, tapi olo djari sinta kakaput paham bara kalawa, krana gawie puna papa. **20** Krana genep olo, idjä mawi talo papa, puna basingi kalawa, tuntang djaton iä manggapi kalawa, belä gawie impudji. **21** Tapi olo idjä mawi katoto, iä manggapi kalawa, uka gawie bakarinah, krana djetä djari iawie huang Hatalla. **22** Limbah tä Jesus dengan muride manalih tanah Judea, tuntang iä melai hetä haiak äwen tä, sambil mampandoi. **23** Maka Johannes kea aton mampandoi hong Ænun, tokep Salem, krana hetä arä danum. Tuntang olo manalih kantä, impandoi. **24** Krana Johannes hindai

djari inutup hong sipir. **25** Djadi, murid Johannes hatakian augh dengan olo Jehudi tahu djalan mandjadi brasih. **26** Maka äwen manalih Johannes, sambil hamauh dengae: Rabbi, idjä dengam dipah Jordan, idjä akae ikau manjaksi, itäm, iä tä mampandoi, tuntang olo handiai mananggoh iä. **27** Tombah Johannes, sambil hamauh: Olo djaton tau manarima talo enen, djaka dia djetä djari inenga akae bara sorga. **28** Keton toh kea saksingku, aku djari hamauh: aku djaton Kristus, baja aku injoho helo baue. **29** Olo idjä tempon pisek, iä tä bakalbana; maka kolan bakalbana, idjä mendeng tuntang mahining aughe, paham handjak awi augh bakalbana. Maka kahandjakku toh djari sampai. **30** Patut iä djaladjalan hai, tapi jaku akan djaladjalan korik. **31** Iä, idjä dumah bara ngambo, hai bara olo samandiai. Idjä bara petak, iä bara petak, tuntang masuman talo petak; idjä dumah bara sorga hai bara olo samandiai. **32** Maka talo gitae, talo hininge djetä insanae, tapi augh kasaksiae dialo idjä biti manarimae. **33** Olo idjä manarima augh kasaksiae, iä bara tjatjak, Hatalla tä toto. **34** Krana idjä injoho Hatalla manutor karä kotak Hatalla, krana Hatalla manenga Rogh akae djaton tawan takar. **35** Bapa sinta Anake, tuntang djari manjaragh talo handiai intu lengän ajue. **36** Olo idjä pertjaja huang Anak, iä bara pabelom idjä katatahi; tapi olo idjä marisang dengan Anak, iä djaton akan mitä pabelom, tapi kasangit Hatalla melai hundjue.

4:1 Maka amon Tuhan katawan, olo parisi djari mahining, Jesus manampa tuntang mampandoi murid malabien bara Johannes, **2** (Alo bitin Jesus djaton mampandoi, baja muride,) **3** Tä iä malihi Judea, balalu hagoet buli Galilea. **4** Maka iä akan indu manandjong mahoroe Samaria. **5** Tä iä sampai lewu hong Samaria, arae Sikar, darah tanah idjä djari inenga Jakob akan anake Josep. **6** Helä aton kalin Jakob. Maka Jesus, awie häka manandjong, mondok hong säran kali; andau djari djam djahawen hirah. **7** Maka aton dumah bawin olo Samaria, handak masip. Koan Jesus dengae: Pihop aku. **8** Krana muride djari manalih lewu, handak mamili talo kinan. **9** Konn bawin olo Samaria dengae: Kilen ikau, idjä olo Jehudi, blaku pihop intu aku, tuntang aku toh bawin olo Samaria? (Krana olo Jehudi djaton maku habalut dengan olo Samaria.) **10** Tombah Jesus, sambil hamauh

dengae: Amon ikau kasene panengan Hatalla, tuntang katawan, äwe iä, idjä hamauh dengam: pihop aku, — mikäh ikau djari blaku intu iä, tuntang iä djari manenga akam danum awang belom. **11** Koan olo bawi tä dengae: Tuhan, ikau djaton bara sarangan hanggap masip, tuntang kali toh timben; bara kwe kea ikau manduan danum awang belom tä? **12** Aton ikau hai bara talo ita, Jakob, idjä djari manenga kali toh akau ikäi, tuntang bitie djari mihop bara toh, tinai anake tuntang metoe? **13** Koan Jesus, tambah aughe: Genep biti, idjä mihop danum toh, akan teah belaie tinai. **14** Tapi olo idjä mihop danum, awang inengaku akae, katatahi djaton iä teah belaie, tapi danum, awang inengaku akae, akan mandjadi intu huange tahasak danum, idjä mahasor akan pambelom idjä katatahi. **15** Koan olo bawi tä dengae: O Tuhan, tenga danom tä akanku, belä aku teah belaiku tinai, mangat djaton usah aku hagoet akan toh, masip. **16** Koan Jesus dengae: Lius, kahau banam, balalu haluli kantoh. **17** Tambah olo bawi, koae: Aku djaton babanä. Koan Jesus dengae: Toto aughm: aku djaton babanä. **18** Krana ikau djari babanä limä biti, maka idjä toh hindjä dengam, iä djaton toto banam. Aughm lä toto. **19** Koan olo bawi dengae: Tuban, gitanku ikau toh nabi. **20** Tato ikäi djari sombajang hundjun bukit toh, tapi koan keton, huang Jerusalem äka olo patut sombajang. **21** Koan Jesus dengae: O olo bawi, pertjaja aku, katika karäh sampai, amon keton djaton hundjun bukit toh, djaton kea hong Jerusalem karäh sombajang intu Bapa. **22** Keton sombajang intu talo, idjä dia kasenan keton, ikäi sombajang intu Hatalla, idjä kasenan ikäi; krana salamat dumah bara olo Jehudi. **23** Tapi kalika karäh sampai, tuntang aton katontoh kea, amon karä olo, idjä sombajang toto, karäh sombajang intu Bapa huang Rogh tuntang katoto; krana Bapa kea manggau olo, idjä sombajang kalotä intu iä. **24** Hatalla aton Rogh, maka olo idjä sombajang intu iä, patut sombajang huang Rogh tuntang katoto. **25** Koan olo bawi dengae: Tawangku, Messias akan dumah, idjä bagarä Kristus; amon iä dumah, maka iä karäh masuman akan ita talo handiai. **26** Koan Jesus dengae: Iä aku toh, idjä hakotak dengam. **27** Kulum tä muride dumah, maka äwen hengan, basa iä hakotak dengan olo bawi. Tapi djaton kea idjä biti bahanji misek: Narai inggaum, atawa: narai tutorm dengae? **28** Maka olo bawi malih sarangae, manalih lewu,

tantang hamauh dengan olo: **29** Omba, itä keton olo, idjä djari masanan akangku talo handiai, awang djari iawiku; djaton iä Kristus tä? **30** Palus olo lewu mananggoh iä. **31** Maka helo bara tä muride blaku intu iä, koae: Rabbi, kuman. **32** Tapi koae dengan äwen: Ajuniku alon talo kinan, idjä djaton kasenan keton. **33** Tä koan murid sama arepe: Djari olo mimbit talo kinan akae? **34** Koan Jesus dengan äwen: Djetoh panginangku, iä tä: manumon kahandak ajue, idjä djari manjoho aku, tuntang mahapus gawie. **35** Djaton koan keton, hindai äpat bulan sampai wajah getem? Itä, jaku hamauh dengan keton, tampajah keton karä tana, toh kea ampie lalendang patut inggetem. **36** Olo panggetem mandino upah, tuntang manampunan bua akau pabelom idjä katatahi, uka kadaduä, idjä manawur binji tuntang idjä manggetem, sama handjak. **37** Krana tumon darin djetoh sewut olo tä toto: "Olo beken manawur binji, olo beken manggetem." **38** Jaku djari manjohu keton manggetem talo, idjä dia ialan keton; olo beken djari malae, toh keton djari manjingskap gawie. **39** Maka arä olo Samaria bara lewu tä pertjaja huang iä awi augh olo bawi, idjä manjaksi: Iä djari masanan akangku talo handiai, awang djari iawiku. **40** Maka sana olo Samaria sampai iä, äwen tä blaku, uka iä melai dengae; maka iä melai hetä kaduä andau. **41** Maka paham haream karä olo pertjaja awi aughe. **42** Tuntang olo tä hamauh dengan olo bawi: Ikäi djaton pertjaja bindai sabab augh ajum; krana bitin ikäi djari mahining tuntang katawan, iä toto Djurusalamat kalunen, Kristus tä. **43** Maka limbah kaduä andau tä hapus, iä hagoet bara hetä, palus akan Galilea. **44** Krana Jesus kabuat manjaksi, nabi djaton bara horumat intu tanah ajue. **45** Maka amon iä sampai Galilea, iä inarima olo Galilea, basa olo tä handiai djari mitä talo, awang iawie intu Jerusalem katika pesta; krana olo tä kea djari manalih pesta. **46** Maka Jesus haluli tinai akan Kana hong Galilea, äkae djari mandjadian danum mandjadi anggor. Maka hetä aton mantir radja, idjä bara anak hatuä; djetä haban intu Kapernaum. **47** Iä tä mahining, Jesus djari dumah bara Judea akan Galilea, palus iä manalih iä, sambil blaku intu iä, uka iä masoh, mampakäläh anake, krana iä tä handak mahotus. **48** Tapi koan Jesus dengae: Djaka dia keton mitä kata tuntang talo heran, maka keton djaton pertjaja. **49** Koan mantir radja dengae: Tuhan, talih, helo bara anakku

matäi. **50** Koan Jesus dengae: Buli, anakm belom. Maka olo tä pertjaja augh, idjä injewut Jesus akæ, balalu hagoet. **51** Djadi, kahum iä hong djalan, djipæe hasupa dengae, haiak masanan akæ, koæ: Anakm käläh. **52** Tä iä mariksa intu äwen tä kalika iä salawah angate. Koan äwen dengae: Malem, djam udju, peres darem terai. **53** Maka bapæe mingat, katika tä kea Jesus djari hamauh dengae: anakm belom. Tä iä pertjaja, tuntang karä olo humæe. **54** Kata idjä duä tä tinai iawi Jesus panumahe bara Judea akan Galilea.

5:1 Limbah tä aton pesta olo Jehudi, tä Jesus hagoet akan Jerusalem. **2** Maka huang Jerusalem, tokep kaleka tabiri, aton talaga, idjä injewut olo Betesda, tumon augh olo Ibrani, hakaliling tä aton limä balai. **3** Huang karä balai tä alon olo haban, paham karæe, olo babutä, olo kait, olo karitip, idjä mendäh danum tä hariak. **4** Krana malaikat batintu mohon akan talaga, tuntang mariak danum. Maka olo, idjä solake sewu, limbah danum djari hariak, iä palus käläh, alo kilekilen ampin perese. **5** Maka alon hetä olo idjä biti, idjä djari haban lelo pulu hanja njelo katahie. **6** Amon Jesus mitä iä menter, tuntang katawan, djari tahi iä kalotä, maka iä hamauh dengae: Nahuang ikau käläh? **7** Tombah olo idjä haban dengae: Tuhan, djaton olo denganku, idjä pasewu aku akan talaga, sana danum hariak; maka amon aku sampai, tä olo beken sewu helo bara aku. **8** Koan Jesus dengae: Mendeng, gatang kalekam batiroh, palus lius. **9** Maka olo tä balalu käläh tuntang manggatang kalekæe batiroh, palus lius. Maka andau tä andau sabat. **10** Tä koan olo Jehudi dengan olo idjä djari käläh: Andau toh sabat, djaton patut ikau mäton kalekam batiroh. **11** Tombah iä augh äwen: Olo idjä djari mampakäläh aku, iä kea djari manjoho aku: gatang kalekam batiroh, lius. **12** Maka olo tä misek iä: Æwe iä tä, idjä djari manjoho ikau: gatang kalekam batiroh, lius? **13** Tapi olo idjä djari käläh tä djaton kalawan, äwe iä; krana Jesus djari mindah, basa awi arä olo aton intu kaleka tä. **14** Limbah tä Jesus hasondau dengae huang human Hatalla, tuntang hamauh dengae: Itäm, ikau djari käläh, äia mawi dosa tinai, belä talo awang papa haream buah ikau. **15** Tä olo lä lius, palus masuman akan olo Jehudi, Jesus iä tä, idjä djari mampakäläh iä. **16** Maka sabab tä olo

Jehudi mangatah Jesus, basa iä djari mawi talo tä intu andau sabat. **17** Tapi tombah Jesus dengan äwen: Apangku bagawi sampai katontoh, tä jaku kea bagawi. **18** Sahab tä olo Jehudi pabam haream mangkemä mampaläi iä, basa iä djaton mangarak andau sabat bewäi, tapi manjewut Hatalla kea Bapae, tuntang manjama arepe dengan Hatalla. **19** Maka tombah Jesus, sambil hamauh dengan olo tä: Toto toto, aku hamauh dengan keton, Anak djaton tau mawi talo enen kabuate, baja tumon iä mitä Bapa mawie; krana talo idjä iawie, djetä kea iawi Anak kalotä. **20** Krana Bapa sinta Anak, tuntang mamprahan akae talo handiai awang iawie; tinai iä karäh mamprahan akae gawi awang hai bara djeloh, uka keton sangang. **21** Krana kilau Bapa mampisik olu matäi tuntang mambelom iä, kalotä Anak kea mambelom äwe idjä äka kahandake. **22** Krana Bapa djaton kea manitus kadjarian olo, tapi karä kwasa hapan mamutus kadjarian olo djari inengae akan Anak; **23** Nakara olo handiai mahorumat Anak, sama kilau iä mahorumat Bapa. Olu idjä djaton mahorumat Anak, djaton kea mahorumat Bapa, idjä djari manjoho iä. **24** Toto toto, aku hamauh dengan keton, olo idjä mahining aughku, tuntang pertjaja huang iä, idjä djari manjoho aku, olo tä bara pambelom idjä katatahi, tuntang iä djaton tamä hukum, tapi iä djari mindah bara pampatäi palus akan pambelom. **25** Toto toto, aku hamauh dengan keton, katika karäh dumah, tuntang aton katontoh kea, amon olo matäi mahining augh Anak Hatalla, maka olo idjä mahining tä karäh belom. **26** Krana kilau Bapa tempon pambelom huang arepe, kalotä iä djari manenga akan Anak kea, uka iä tempon pambelom huang arepe; **27** Tinai iä djari manenga kwasa kea akae mamutus kadjarian olon, basa iä aton Anakolon. **28** ÆEla keton hengan tagal tä; krana kalika karäh dumah, olo handiai idjä huang kubur karäh mahining augh ajue; **29** Palus blua, olo idjä djari mawi talo bahalap akan kamisik pambelom, tapi olo idjä djari mawi talo papa akan kamisik hukum. **30** Jaku djaton tau mawi talo enen kabuatku. Tumon aku mahining maka aku mamutus, tuntang kaputusangku tä budjur, krona aku djaton manggau tumon kahandak ajungku, tapi tumon kahandak Bapa, idjä djari manjoho aku. **31** Djaka aku manjaksi akangku, tä kasaksiangku djaton toto. **32** Aton beken, idjä manjaksi akangku; tuntang tawangku, kasaksiae, idjä injaksie

akangku, djetä toto. **33** Keton djari manjoho olu manalih Johannes, maka iä djari manjaksi akan katoto. **34** Tapi aku djaton manduan kasaksian bara olo kalunen, baja aku manahiu djetä, uka keton injalamat. **35** Iä kilau sumbo idjä lalendang tuntang galak njalae, maka kahandak keton handjak handjulo bewäi huang pahalendange. **36** Tapi jaku bara kasaksian, idjä hai bara kasaksian Johannes; krana karä gawi, idjä inenga Bapa akangku, uka jaku mabapus tä, karä gawi tä kea, idjä iawiku, manjaksi akangku, Bapa toto djari manjoho aku. **37** Tinai Bapa kabuat, idjä djari manjoho aku, djari manjaksi akangku. Aughe djaton keton pudji mahininge, dia kea keton djari mitä ampie. **38** Tinai kotake djaton toto leket intu keton, krana keton djaton pertjaja huang iä, idjä djari injohoe. **39** Awi keton mariksa surat, krana adon keton huang djetä keton bara pabelom idjä katatahi, maka karä surat tä manjaksi akangku. **40** Tapi keton djaton maku manalih aku, mangat mandino pabelom. **41** Aku djaton manduan horumat bara olo kalunen. **42** Tapi jaku kasene keton, keton djaton mahaga sintan Hatalla intu huang keton. **43** Jaku djari dumah huang aran Apangku, maka keton djaton manarima aku; djaka olo beken dumah huang arae kabuate, iä tä karäh inarima keton. **44** Kilen keton tau pertjaja, basa kelon manduan horumat bara sama arep keton, tapi kelon djaton manggan horumat, idjä bara Hatalla bewäi. **45** Æla mado jaku karäh mandawa keton intu Bapa; idjä mandawa keton, iä tä Moses, idjä äka kaharap keton. **46** Krana djaka keton pertjaja Moses, tä keton pertjaja aku kea, krana iä djari manjurit tahu aku. **47** Tapi djaka keton djaton pertjaja surat ajue, kilen keton akan pertjaja kotak ajungku?

6:1 Limbah tä Jesus hagoet akan dipah danau Galilea, djetä danau Tiberias. **2** Maka kutoh olo manjak iä, basa äwen djari mitä kata, awang iawie dengan olo haban. **3** Tä Jesus mandai bukit, palus mondok hetä tuntang muride. **4** Maka paska, pesta ain olo Jehudi, djari tokep. **5** Djadi, amon Jesus manggang matae, tuntang mitä paham karä olo manalih iä, koae dengan Pilippus: Bara kwe ita mamili tepong, hapan pakanan karäh olo tä? **6** Iä hamauh kalotä, hapae maningkes iä, krana iä puna katawan talo idjä handak iawie, **7** Koan Pilippus, tambah aughe: Duä ratus kiping

djaton ombet mamili tepong akae, mangat genep bitu manduan djekisut. **8** Tä idjä bitu murid ajue, Andreas, paharin Simon Petrus, hamauh dengae: **9** Aton olo tabela hetoh, idjä bara tepong lima kabawak, tinai lauk korik dua kongan. Tapi baka talo ta akan olo idjä kalota karäe? **10** Tapi koan Jesus: Sobo olo arä ta mondok. Maka aton arä oru intu kaleka ta. Hetä olo mondok, etek karäe lima kongan hatua. **11** Tä Jesus manduan tepong ta, mamberkat ta, palus mambagie akan murid, tinai murid miring ta akan olo idjä mondok; kalota kea lauk korik, piräpirä kanahuange. **12** Maka amon olo djari besoh, koea dengan muride: Tampunan keton kiwak tepong awang tisea, belä mananja talo enen. **13** Djadi, äwen manampunan ta, tuntang manjuang duawalas lontong hapan kiwak tepong, idjä lima kabawak ta, tisan olo djari kumae. **14** Maka amon olo arä mitä kata, idjä iawi Jesus, koan äwen: lä toto nabi ta, idjä akan indu tamä kalunen. **15** Tapi amon Jesus katawan, olo ta handak manggapi, manjingskap ia, uka mamparadja ia, maka ia mahakan haluli akan bukit, ia kabuate bewäi. **16** Djadi, tokep kaput muride mohon akan danau, **17** Balalu djakat arut, dimpah danau, mangkahimat Kapernaum. Maka talo djari kaput, tuntang Jesus hindai djari buli äwen. **18** Maka danau paham hariak awi riwut barat. **19** Tä amon äwen djari badajong mikäh salawi atawa telo pulu stadia kakedjaue, (lebih isut idjä djam), maka ia mitä Jesus manandjong hundjun danau, manalih arut; ta äwen ta mikäh. **20** Maka koea dengan äwen: Jaku toh, äla mikäh. **21** Tä äwen ta handak manduan ia akan arut, maka arut balalu sampai äka idjä ingkahimate. **22** Maka andau tinai olo arä, idjä bila dipah danau, mitä arut beken djaton hetä, baja idjä ta, idjä hanggap muride, tuntang Jesus djaton djari omba djakat arut djetä haiak dengan muride, baja muride bewäi djari harikas. **23** Maka aton arut beken dumah bara Tiberias, palus tuli tokep kaleka olo djari kuman tepong, idjä awi berkat Tuhan ta. **24** Djadi, amon olo arä mitä Jesus djaton hetä, muride djaton kea, maka olo ta djakat arut, balalu barajar akan Kapernaum, manggau Jesus. **25** Maka amon olo ta sondau ia dipah danau, äwen misek ia: Guru, prea ikau djari sampai toh? **26** Koan Jesus, tombah augh äwen: Toto toto, aku hamauh dengan keton, keton manggau aku, djaton basa keton djari mitä kata, tapi basa keton djari kuman tepong,

tuntang djari besoh. **27** Toh, gau talo kinan, äla awang indu nihau, tapi awang melai akan pabelom idjä katatahi, idjä karäh inenga Anakolon akan keton, krana iä djari intjatjak Hatalla Bapa. **28** Koan olo tä dengae: Narai patut iawi ikäi, uka mawi gawin Hatalla? **29** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan olo tä: Gawin Hatalla, iä tä, uka keton pertjaja huang iä, idjä djari injohoe. **30** Koan olo tä dengae: Tapi kata idjä kwe iawim, mangat ikäi mitäe palus pertjaja huang ikau? Narai iawim? **31** Tato ita djari kuman manna tä intu padang, kilau aton tarasurat: "Iä djari manenga akan olo tä tepong bara langit indu kinae." **32** Maka koan Jesus dengan olo tä: Toto toto, aku hamauh dengan keton, djaton Moses idjä djari manenga akan kelon tepong bara langit, tapi Apangku manenga akan keton tepong idjä toto bara sorga. **33** Krana tepong Hatalla, djetä iä, idjä mohon bara sorga, tuntang manenga pabelom akan kalunen. **34** Koan olo dengae: Tuhan, käläh tenga tepong tä akan ikäi palus katatahi. **35** Maka Jesus hamauh dengan äwen: Jaku toh tepong pabelom; olo idjä dumah tanggoh aku, iä djaton akan blau, olo idjä pertjaja huang aku, katatahi iä djaton akan teah belaie. **36** Tapi aku djari hamauh dengan keton, keton djari mitä aku, tinai kelon djaton pertjaja. **37** Olo handiai, idjä inenga Bapa akangku, mananggon aku; maka aku djaton manganae akan ruar olo idjä tanggoh aku. **38** Krana aku djari mohon bara sorga, djaton uka manumon kahandak ajangku, tapi kahandak ajue, idjä djari manjoho aku. **39** Maka djetoh kahandak ai, idjä djari manjoho aku, uka djaton nihau bara aku idjä biti olo handiai, idjä djari inengae akangku, tapi mangat aku mabelom iä intu andau kiamat. **40** Krana djetoh kahandak Apangku, uka genep olo, idjä manampajah Anak, sambil pertjaja huang iä, bara pabelom idjä katatahi, tuntang aku karäh mampisik iä intu andau kiamat. **41** Maka olo Jehudi bakotok mawi iä, basa iä hamauh: jaku toh tepong, idjä djari mohon bara sorga. **42** Koan olo tä: Djaton iä Jesus, anak Josep tä, tuntang ita kasene indu bapae? Maka kilen iä hamauh: jaku djari mohon bara sorga? **43** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan äwen: Äla keton bakotok mawi aku. **44** Dialo idjä biti tau tanggoh aku, djaka dia Bapa, idjä djari manjoho aku, mandjidjit iä; maka aku handak mabelom iä intu andau kiamat. **45** Alon tarasurat huang surat karä nabi: "Olo bandiai karäh

iadjar Hatalla." Tumon tä, genep olo idjä djari mahining tä bara Bapa, tuntang manarima tä, iä kea mananggoh aku. **46** Djaton adoe, kilau olo djari mitä Bapa; baja iä idjä puna bara Hatalla, iä bewäi djari mitä Bapa. **47** Toto toto, aku hamauh dengan keton, olo idjä pertjaja huang aku, iä bara pabelom idjä katatahi. **48** Jaku toh tepong pabelom. **49** Tato keton djari kuman manna tä huang padang, tuntang iä djari matäi. **50** Djetoh tepong idjä djari mohon bara sorga, nakara olo kumae palus djaton matäi. **51** Jaku toh tepong idjä belom, idjä djari mohon bara sorga; djaka olo kuman tepong toh, iä karäh belom sampai katatahi. Maka tepong, idjä karäh inengaku, djetä isingku, idjä karäh inengaku indu pabelom kalunen. **52** Maka olo Jehudi habantah augh sama arepe, koae: Kilen iä tau manenga isie indu kinan ita? **53** Koan Jesus dengan olo tä: Toto toto, jaku hamauh dengan keton, djaka keton djaton kuman isin Anakolon, tuntang djaton mihop dahae, tä keton djaton bara pabelom huang arep keton. **54** Olo idjä kuman isingku, tuntang mihop dahangku, ai aton pabelom idjä katatahi, tuntang jaku karäh mampisik iä intu andau kiamat. **55** Krana isingku toto panginan, tuntang dahangku toto talo ihop. **56** Olo idjä kuman isingku, tuntang mihop dahangku, iä melai huang aku, tinai jaku huang iä. **57** Kilau Bapa idjä belom djari manjoho aku, tuntang jaku belom awi Bapa, kalotä maka olo idjä kuman aku, iä kea karäh belom awiku. **58** Djetoh tepong tä idjä djari mohon bara sorga; djaton kilau talo kelon djari kuman manna, tuntang djari matäi; olo idjä kuman lepong toh karäh belom sampai katatahi. **59** Augh tä insanae huang sinagoge, metoh iä madjar huang Kapernaum. **60** Maka arä muride, haiak mahining aughe tä, hamauh: Tangkalau aughe kalotä; äwe tau mahininge? **61** Maka Jesus puna katawan huang arepe, muride bakotok sabab djetä, tä iä hamauh dengan äwen: Aton augh tä manantarang atäi keton? **62** Kilen tinai, amon keton karäh mitä Anakolon mandai akan kalekae bihin? **63** Rogh tä idjä mabelom, isi djaton baguna enen; karä augh, idjä insanangku akan keton, uras Rogh tuntang pamhelom. **64** Tapi aton belahe keton idjä djaton pertjaja. Krana bara solake Jesus katawan, äwe olo tä idjä djaton pertjaja, tinai äwe iä tä, idjä akan mandjual iä. **65** Maka koae: Tagal tä jaku djari hamauh dengan keton, dialo idjä biti tau mananggoh aku, djaka dia djetä

djari inenga Apangku akae. **66** Bara kalika tä arä muride undur, djaton ompat iä hindai. **67** Maka koan Jesus dengan äwen duäwalas tä: Aton keton kea handak balekak? **68** Tä Simon Petrus tombah aughe: Tuhan, äwe kea akan inalih ikäi? Ikau tempon kotak pabelom idjä katatahi. **69** Ikäi djari pertjaja tuntang djari harati, ikau toh Kristus, Anak Hatalla idjä belom. **70** Koan Jesus, tombah aughe: Djaton aku djari mintih keton duäwalas biti? Maka idjä biti bara keton aton setan. **71** Djetä iä manahiu Judas, anak Simon, olo Kariot, krana iä tä dapit mandjual iä, tuntang iä tä idjä biti bara duäwalas murid tä.

7:1 Limbah tä Jesus manasaran Galilea, krana iä djaton maku manasaran Judea, basa olo Judea handak mampatäi iä. **2** Maka pesta olo Jehudi djari tokep, iä tä pesta tingkap dawen. **3** Maka koan paharie dengae: Indah bara hetoh, talih Judea, nakara muridm kea mitä gawim, awang ilalusm. **4** Krana puna olo djaton pudji mawi talo basilisilim, amon iä radjin basewut. Amon ikau mawi talo kalotoh, karinah arepm akan kalunen. **5** Krana paharie kea djaton pertjaja huang iä. **6** Maka koan Jesus dengan äwen: Wajahku hindai sampai, tapi wajah keton magon tatap. **7** Kalunen djaton tau manjingi keton, tapi iä manjingi aku, basa aku manjaksi, gawie uras papa. **8** Talih keton pesta tä, jaku hindai manalih pesta tä, basa wajahku hindai sampai. **9** Amon iä djari hamauh kalotä, iä melai huang Galilea. **10** Maka amon paharie djari hagoet, tä iä kea hagoet, manalih pesta, djaton batarang, tapi kilau basilim. **11** Maka olo Jehudi manggau iä sangkom pesta, keae: Intu kwe iä? **12** Maka paham augh bisik lembut marak olo arä tagal iä. Koan belaehe: lä bahalap. Koan belaehe: Dia, malainkan iä mampalajang olo arä. **13** Tapi olo djaton petah hakotak tarang tahu iä, basa iä mikäh olo Judea. **14** Maka kabantengan pesta Jesus mandai, tamä human Hatalla, balalu madjar olo. **15** Maka olo Jehudi hengan, koae: Kilen iä tä tamat huang surat, tuntang djaton iä djari mangadji? **16** Tombah Jesus, koae dengan olo tä: Adjarku djaton ajungku, tapi ain idjä djari manjoho aku. **17** Amon olo handak manumon kahandak ai, tä iä karäh harati adjar toh, djaka djetoh bara Hatalla, atawa djaka djetoh kotakku kabuatku. **18** Olo idjä hakotak hapan aughe kabuate, iä manggau horumat

akae kabuate; tapi olo idjä manggau horumat akan idjä manjoho iä, olo tä toto, tuntang tipu djaton huang iä. **19** Djaton Moses djari manenga Torat akan keton? Tinai idjä biti keton mähin dia manumon Torat. Buhen keton handak mampatäi aku? **20** Tombah olo arä, sambil hamauh: Ikau ingumpang dewa, äwe handak mampatäi ikau? **21** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan äwen: Gawi Idjä djari iawiku, tuntang keton handiai sangang blait tagal tä. **22** Moses djari manenga akan keton hadat sunat, (djaton djaka djelä puna bara Moses, tapi bara talo hiang keton;) toh maka keton manjunat olo intu andau sabat. **23** Toh, maka amon buah, olo injunat andau sabat, belä Torat Moses inangkalau: kilen keton paham malait aku, tagal aku djari mampakäläh olo, hapus bitie, intu andau sabat? **24** Æla keton mamutus tumon ampie, tapi awi keton mamutus kaputusan idjä tetek. **25** Maka koan olo Jerusalem belae: Djaton iä tä, idjä handak impatäi olo? **26** Toh itä! uräh bewäi iä hakotak, tuntang olo djaton petah badjawab. Mikäh karä mantir ita toto kasene iä tä Kristus? **27** Tapi ita katawan, bara kwe iä toh; maka Kristus tä, amon iä dumah, djaton olo karäh katawan bara kwe iä. **28** Tä Jesus, idjä madjar huang human Hatalla, mantehau, koae: Keton kasene aku, tuntang keton katawan kea bara kwe aku; maka aku djaton djari dumah kabuatku, tapi Idjä toto tä djari manjoho aku, idjä djaton kasenan keton. **29** Tapi jaku kasene iä, basa aku puna bara iä, tuntang iä djari manjoho aku. **30** Tä olo handak manawan iä, tapi idjä biti mähin dia bahanji manusang lengäe, basa katikae hindai djari sampai. **31** Maka arä biti bara olo tä pertjaja huang iä, sambil hamauh: Amon Kristus tä dumah, atonkah iä akan mawi malabien kata bara karä kata tä, idjä iawie toh? **32** Maka olo parisi mahining olo arä habisik, hatutor kalotä tahu iä; palus olo parisi tuntang kapala imam manjoho: kapiri manawan iä. **33** Maka Jesus hamauh: Hindai isut jaku hindjä dengan keton, limbah tä aku lius manalih iä, idjä djari manjoho aku. **34** Keton karäh manggau aku, tapi djaton sondau, tinai äkaku keton djaton tau sampaie. **35** Maka koan olo Jehudi sama arepe: Kangkwe iä handak lius, sampai ita djaton tau sondau iä? Mikäh iä handak manalih olo Hellenes awang kasaburan, tuntang madjar olo Hellenes? **36** Narai augh tä idjä injewute: "kelon karäh manggau aku, tapi djaton sondau;" tinai:

"äkaku keton djaton tau sampaie?" **37** Maka andau pesta tä laboh, iä tä andau pesta idjä hai, Jesus mendeng, tuntang mantehau, koae: Djaka olo teah belaie, kantoh, talih aku palus mihop! **38** Olo idjä pertjaja huang aku, tumon augh surat, tahasak danum belom karäh mahasor bara huang iä. **39** Augh tä injewute tahu Rogh, idjä akan dinon olo handiai, awang pertjaja huang iä; krana Rogh brasih hindai djari aton akae, basa Jesus hindai impahai. **40** Maka arä olo tä, amon iä mahining kotake tä, hamauh: Iä toto nabi tä. **41** Koan belaehe: Iä Kristus tä. Tapi belaehe tinai hamauh: Pudji! aton Kristus tä akan dumah bara Galilea? **42** Djaton augh surat, bara utus Dawid, bara Betlehem, äka Dawid djari melai, Kristus tä akan dumah? **43** Maka olo arä hanjaing tagal iä. **44** Belaehe olo tä handak manjingskap iä, tapi djaton idjä biti bahanji manusang lengäe mangarimas iä. **45** Maka kapiri buli kapala imam tuntang olo parisi; koan äwen tä dengae: Buben keton djaton mimbit iä? **46** Tombah kapiri: Djaton pudji haliai olo hakotak kalotä, kilau olo tä. **47** Maka olo parisi tombah aughe: Keton kea djari pahir awie? **48** Aton kea idjä biti karä mantir pertjaja huang iä, atawa idjä biti olo parisi? **49** Baja olo korik tä, idjä djaton katawan Torat, idjä tarasapa. **50** Tä Nikodemus, iä tä idjä djari mananggoh Jesus hamalem, idjä aton mantir kea, hamauh dengan olo tä: **51** Pudji kea Torat ita mahukum olo, djaka dia olo tä djari iriksa helo, mangat katawan talo awang iawie? **52** Tombah olo tä, sambil hamauh dengae: Kilen, ikau kea olo Galilea? Prikas, itä, nabi djaton pudji lembut bara Galilea. **55** Limbah tä gagenep biti buli humae.

8:1 Maka Jesus manalih bukit batang undus. **2** Tinai haiak djadjewu iä haluli akan human Hatalla, tä olo arä handiai mananggoh iä; palus iä mondok, madjar olo tä. **3** Maka olo tamat surat tuntang olo parisi magah akae olo bawi, idjä djari kadapatan olo kahum iä habandong; djadi, limbah olo tä djari magah iä akan bentok olo arä, **4** Koan äwen dengae: Guru, olo bawi toh djari kadapatan kahum iä habandong. **5** Moses djari mametäh ita huang Torat, mamanting mampatäi olo kalotä hapan batu; toh, kilen augh ajum? **6** Olo tä mawi augh kalotä hapae maningkes iä, uka iä supa buku tau mandawa iä. Maka Jesus mahukup, manjurit hong petak, hapan

tundjoke. **7** Tapi amon olo djaton terai misek iä, iä mananggar pondoke, tuntang hamauh dengan äwen: Æwe keton idjä djaton bara dosa, djetä solake akan mamanting batu mawi iä. **8** Palus iä mahukup haluli, sambil manjurat hong petak. **9** Amon olo arä mahining aughe tä, atäie manjala arepe, palus äwen blua hatuntut hatuntut, olo bakas helo, gegä palus olo korik. sampai Jesus balihi kabuate, tinai olo bawi tä, idjä mendeng bentok hetä. **10** Maka Jesus mananggar pondoke; tä, amon iä djaton mitä idjä biti beken, baja olo bawi tä, koae dengae: O olo bawi, kwe karä olo tä, idjä mandawa ikau? Djaton idjä biti djari mahukum ikau? **11** Koae: Idjä biti mahia diu, Tuhan. Koan Jesus dengae: Tä jaku kea djaton mahukum ikau. Lius, tuntang äla mawi dosa hindai. **12** Maka Jesus manontong kotake dengan olo tä, koae: Jaku toh kalawa kalunen Olo idjä omba aku, djaton manandjong huang kakaput, tapi kalawa pabelom aton intu iä. **13** Tä koan olo parisi dengae: Ikau manjaksi akam kabuatm, kasaksiam djaton tau iharap. **14** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan olo tä: Alo aku manjaksi akangku kabuatku, mahin kasaksiangku toto kea, basa aku katawan bara kwe panumahku, tinai akan kwe panggoetku; tapi keton djaton katawan bara kwe panumahku, atawa akan kwe paliusku tinai. **15** Keton mamutus mahukum tumon isi, jaku djaton mamutus mahukum olo. **16** Tapi djaka aku mamutus mahukum olo, kaputusangku tä budjur, basa jaku djaton kabuatku bewäi, tapi jaku tuntang Bapa, idjä djari manjoho aku. **17** Huang Torat keton kea aton tarasurat: "Augh saksi duä biti idjä sama, djetä toto." **18** Aton aku, idjä manjaksi akangku kabuatku, tinai Bapa, idjä djari manjoho aku, manjaksi akangku kea. **19** Maka koan olo tä dengae: Hong kwe Bapam tä? Tombah Jesus: Keton djaton kasene aku, dia kea kasene Apangku; djaka keton kasene aku, tä maka keton kasene Apangku kea. **20** Augh djetä injewut Jesus darah patin Hatalla, sangkom iä madjar huang human Hatalla; tapi olo djaton manawan iä, basa katikae hindai djari sampai. **21** Maka koan Jesus tinai dengan olo tä: Jaku hagoet, tä keton karäh manggau aku, tapi keton karäh matäi huang dosan keton; äka idjä inalihku, keton djaton tau sampaie. **22** Maka koan olo Jehudi: Mikäh iä handak mampatai arepe, basa iä hamauh: äka idjä inalihku, keton djaton tau sampaie. **23** Maka koae dengan olo ta: Keton bara ngiwa, jaku

bara ngambo; keton bara kalunen djetoh, jaku djaton bara kalunen toh. **24** Aku djari hamauh dengan keton, keton karäh matäi huang karä dosan keton; krana djaka keton djaton pertjaja, jaku iä tä, tä maka keton karäh matäi huang karä dosan keton. **25** Maka koan olo tä dengae: Æwe ikau? Koan Jesus dengan äwen: Iä tä, idjä djari insanangku solake akan keton. **26** Aton arä talo aku tau manahiu tuntang mahukum mawi keton; tapi idjä djari manjoho aku, iä toto; tuntang talo idjä djari hiningku bara iä, djetä insanangku akan kalunen. **27** Maka olo djaton harati iä masanan Bapa akae. **28** Tä koan Jesus dengan olo tä: Amon keton karäh manggatang Anakolon, tä keton karäh harati, jaku toh iä tä; tuntang aku djaton mawi talo enen kabuatku, tapi tumon adjar Apangku, talo tä insanangku. **29** Maka idjä djari manjoho aku, iä hindjä aku. Bapa djaton manalua aku kabuatku, krana aku magon mawi talo tä, awang ingilake. **30** Anton iä hamauh, manjewut augh tä, tä arä olo pertjaja huang iä. **31** Maka koan Jesus dengan olo Jehudi, idjä pertjaja huang iä: Amon keton melai huang kotakku, tä keton toto muridku. **32** Tuntang keton karäh harati katoto, tä katoto karäh mambebas keton. **33** Koan olo tä, tombah aughe: Ikäi toh hamputan Abraham, djaton haliai ikäi djari manempo olo; kilen koam: keton karäh bebas? **34** Tombah Jesus, sambil hamauh dengan äwen: Toto toto, aku hamauh dengan keton, genep olo idjä mawi dosa, iä tä djipen dosa. **35** Tapi djipen djaton melai huang huma katatahi; Anak melai katatahi. **36** Tä, djaka Anak tä mambebas keton, maka keton toto bebas. **37** Tawangku, keton hamputan Abraham; tapi keton handak mampatäi aku, basa aughku djaton leket intu keton. **38** Jaku manutor talo, idjä djari gitangku bara Apangku; kalotä maka keton kea mawi talo, idjä djari gitan keton bara bapa keton. **39** Tombah äwen, sambil hamauh dengae: Abraham tä bapa ikäi. Koan Jesus dengae: Djaka keton toto anak Abraham, tä keton akan tumon gawin Abraham. **40** Tapi toh keton handak mampatäi aku, idjä djari masanan katoto akan keton, idjä djari hiningku bara Hatalla. Talo kalotä Abraham djaton pudji mawie. **41** Keton tumon gawin bapa keton. Tä koan olo tä dengae: Ikäi djaton anak sarau, bapa ikäi idjä bewäi, iä tä Hatalla. **42** Maka koan Jesus dengan äwen: Djaka Hatalla toto bapa keton, tä keton akan sinta aku; krana aku djari blua bara Hatalla,

tantang dumah bara iä; krana aku djaton djari dumah kabuatku, tapi iä djari manjoho aku. **43** Buhen keton djaton kasene basangku? Djetä, basa keton djaton maku mahining kotakku. **44** Keton toh bara bapa intu setan, tuntang kipän bapa keton handak ilalus keton. Iä tä idjä mampatäi olon bara solasolake, tuntang iä djaton djari melai huang katoto, basa katoto puna djaton huang iä. Amon iä manutor talo tandjaro, tä iä manutor puna talo ajue, krana iä tä idjä puna panandjaro, tuntang iä bapa olo panandjaro. **45** Tapi basa aku masanan katoto akan keton, tä keton djaton pertjaja aughku. **46** Æwe keton tau masa nan kasalangku? Tapi amon jaku hakotak katoto, buhen keton djaton pertjaja aughku? **47** Olo idjä baris Hatalla, iä mahining kotak Hatalla; tagal tä keton djaton mahining, basa keton djaton baris Hatalla. **48** Maka tombah olo Jehudi, sambil hamauh dengae: Djaton augh ikäi tä toto, ikau olo Samaria, tuntang ingumpang dewa? **49** Tombah Jesus: Aku djaton ingumpang dewa, tapi aku mahorumat Apangku, tapi keton manawah aku. **50** Aku djaton manggau horumatku; tapi aton Idjä, idjä manggaue, idjä mahukum. **51** Toto toto, jaku hamauh dengan keton, djaka olo mahaga aughku, sampai katatahi djaton iä akan mitä pampatäi. **52** Tä koan olo Jehudi dengae: Katontoh ikäi katawan, ikau ingumpang dewa. Abraham djari matäi, tuntang karä nabi; tinai ikau hamauh: djaka olo mahaga aughku, sampai katatahi djaton iä akan mangkemä pampatäi? **53** Alon ikau hai bara bapa ita, Abraham, idjä djari matäi? Tinai karä nabi djari matäi kea. Æwe ikau manggarä arepm? **54** Tombah Jesus: Djaka aku mahorumat arepku, tä horumatku djaton baguna enen; aton Apangku, idjä mahorumat aku, idjä injewut keton Halallan keton. **55** Tapi keton djaton djari kasene iä; jaku toto kasene iä; amon aku hamauh, jaku djaton kasene iä, tä jaku olo panandjaro kilau kelon; tapi aku kasene iä, tuntang mahaga aughe. **56** Abraham, bapa keton, paham handjak, basa iä akan mitä andauku, tuntang iä djari mitäe kea, haiak handjak atäie. **57** Tä koan olo Jehudi dengae: Umurm hindai sampai limä pulu njelo; kilen, ikau djari mitä Abraham? **58** Koan Jesus dengae: Toto toto, jaku hamauh dengan keton, helo bara Abraham indjadian, jaku djari aton. **59** Tä olo manduan batu, handak mamanting iä; tapi Jesus mangaliwat arepe, palus blua bara human Hatalla, mahoroe olo tä, tuntang kalotä iä mahalau.

9:1 Maka amon iä mahalau, iä mitä olo idjä babutä bara inakan indue. **2** Tä maride misek iä, koae: Guru, äwe djari mawi dosa, iä tä, atawa indu bapae, basa iä babutä bara inakan indue? **3** Tombah Jesus: iä djaton djari mawi dosa, indu bapae mahin dia kea, tapi iä babutä, uka gawin Hatalla mandjadi bakarinah hong iä. **4** Jaku akan indu mahapus gawi ain idjä djari manjoho aku, pesan talo handau; krana alem karäh dumah, tä olo djaton tau bagawi. **5** Katahingu huang kalunen, jaku toh kalawa kalunen. **6** Limbah iä manjewut aughe tä, iä maludja mampakisak petak, palus mohos petak idjä ingisake intu matan olo babutä tä; **7** Sambil hamauh dengae: Lius, penjau arepm huang talaga Siloa. (Rima, amon injalanan: idjä injoho.) Djadi, olo tä hagoet, mamenjau arepe, palus buli tuntang tau mitä talo. **8** Maka koan olo awang hindjä lewu dengae, tinai olo idjä djari mitä iä bihin manjadakah: Djaton iä tä, idjä बहुत mondok manjadakah? **9** Koan belae: Iä. Tapi koan belae: Ampie bewäi sarowa. Koen bitin ai: Toto, jaku iä. **10** Tä koan olo dengae: Kilen matam marenang? **11** Tombah iä, koae: Olo idjä Jesus arae mampakisak petak, palus mohos matangku, sambil hamauh denganku: lius tanggoh talaga Siloa, penjau arepm. Djadi, amon aku djari lius, mamenjau arepku, maka aku palus tau mitä talo. **12** Tinai koan olo dengae: Intu kwe olo tä? Koae: Aku dia katawan. **13** Limbah tä iä, idjä bihin babutä, iagah olo akan olo parisi. **14** Maka aton sabat, metoh Jesus mampakisak petak, tuntang mamparenang matae. **15** Tä olo parisi kea misek iä tinai, kilen iä tau mitä talo. Koae dengan äwen: Iä mohos petak kisak intu matangku, tinai aku djari mamenjau arepku, palus aku tau mitä talo. **16** Tä koan olo parisi belae: Olo tä djaton bara Hatalla, basa iä djaton mahaga sabat. Tapi koan belae: Kilen, olo badosa tau mawi kata idjä kalotä? Maka olo tä hasuat augh. **17** Haluli tinai äwen tä hamauh dengan olo idjä bihin babutä: Kilen augh ajum, äwe iä, basa iä djari mamparenang matam? Koan olo tä: Iä nabi. **18** Tä maka olo Jehudi djaton pertjaja, iä bihin babutä, tuntang haru tau mitä, sampai äwen mambawa indu bapa olo, idjä haru tau mitä. **19** Palus iä misek äwen tä, koae: Kilen, iä toh anak keton, idjä koan keton babutä bara inakan indue? Kilen toh iä mitä talo? **20** Koan indu bapae, tombah augh olo tä: Ikäi katawan, iä toto anak ikäi, tuntang iä babutä bara inakan indue. **21** Tapi kilen iä tau mitä

talo, djetä ikäi dia katawan; tinai äwe djari mamparenang matae, dia kea ikäi katawan; bitie ombet kabakase, isek iä, soho iä masanan perkaran ai.

22 Maka augh indu bapae kalotä, basa iä mikäh olo Jehudi. Krana olo Jehudi djari pakat, amon olo mangaku iä tä Kristus, olo tä akan inganan imbaris bara sinagoge. **23** Tagal tä koan indu bapae: Iä ombet kabakase, isek iä. **24** Maka sindä tinai olo idjä babutä solake imbawa äwen tä, tuntang äwen hamauh dengae: Tenga horumat akan Hatalla; ikäi katawan, olo tä puna olo badosa. **25** Tombah iä, koae: Antah iä olo badosa, jaku dia katawan; idjä tawangku tä, bihin aku babutä, toh aku tau mitä talo. **26** Maka äwen misek iä tinai: Kilen gawie dengam? Kilen iä mamparenang matam? **27** Koae, tombah augh äwen: Djari aku masanan tä akau keton, djaton keton djari mahininge? akan en keton handak mahining tä tinai? Maku kea keton mandjadi muride? **28** Tä äwen manjapa iä, koae: Ikau murid olo djetä, tapi ikäi toh murid Moses. **29** Ikäi katawan, dengan Moses Hatalla djari hakotak, tapi olo tä ikäi djaton katawan bara kwe kea iä. **30** Tombah olo tä, sambil hamauh dengan äwen: Djetä talo sangang, keton djaton katawan bara kwe iä, tuntang iä djari mamparenang matanku! **31** Tapi ita puna katawan, Hatalla djaton mahining olo badosa, malainkan djaka olo mikäh Hatalla, tuntang manunmon kahandake, iä tä ihininge. **32** Bara tampan kalunen djaton tarahining, olo djari mamparenang matan olo, idjä babutä bara inakan indue. **33** Djaka olo tä djaton bara Hatalla, iä djaton tau mawi talo enen. **34** Tombah äwen tä, sambil hamauh dengae: Ikau djari inakan indum huang dosa haliai, tinai ikau handak madjar ikäi! Palus äwen tä manganan iä. **35** Maka Jesus mahining iä djari inganan olo; tä amon iä sondau iä, koae dengae: Aton ikau pertjaja huang Anak Hatalla? **36** Tombah olo tä, koae: Æwe kea iä, Tuhan, mangat jaku pertjaja huang iä? **37** Maka koan Jesus dengae: Ikau djari mitä iä, idjä toh hakotak dengam, djetä iä. **38** Koan olo tä: Jaku pertjaja, Tuhan! Palus iä manjembah iä. **39** Maka koan Jesus: Akan hukum aku djari tamä kalunen toh, uka olo idjä djaton tau mitä, lau mitä, tinai uka olo, idjä tau mitä, mandjadi babutä. **40** Aughe tä tarahining olo parisi, idjä dengae hetä; maka koan äwen tä dengae: Kilen, alon ikäi kea babutä? **41** Koan Jesus dengan äwen: Djaka keton babutä, tä keton djaton bara dosa;

tapi toh, basa keton hamauh: ikäi mitä, — toh dosan keton leket.

10:1 Toto toto, aku bamauh dengan keton, olo idjä tamä human tabiri djaton mahoroe bauntonggang, Mi tapi mandai manjalangking beken djalae, iä tä maling tuntang bigal. **2** Tapi olo idjä tamä mahoroe bauntonggang, iä tä toto sakatik tabiri. **3** Akae tä idjä tonggo muap lawang, tuntang tabiri mahining aughe, maka iä mambawa tabirie njambiti aran gagenep kongan, palus magah iä blua. **4** Tinai amon iä djari magah tabirie blua, iä manandjong helo baue, tuntang tabirie manuntut iä, basa iä kasene aughe. **5** Maka tabiri djaton maku manuntut olo beken, tapi hadari bara iä, basa iä djaton kasene augh olo beken tä. **6** Paribasa tä inutor Jesus akan olo tä, tapi olo djaton harati riman aughe, idjä djari inutore akae. **7** Maka koan Jesus dengae tinai: Toto toto, jaku hamauh dengan keton, aku toh bauntonggang tanggoh tabiri. **8** Olo handiai, piräpirä idjä djari dumah sala bara mahoroe aku, uras maling bigal; tapi tabiri djaton maku mahining aughe. **9** Jaku toh bauntonggang; djaka olo tamä mahoroe aku, iä karäh injalamat, tuntang iä karäh tamä blua, palus supa talo urepe. **10** Maling djaton dumah bewäi, amon dia manakau manjambalih tuntang mamparusak; aku djari dumah, nakara pabelom tuntang karami aton akae. **11** Jaku sakatik idjä bahalap; sakatik idjä bahalap manjaragh tahasenge indu gantin tabirie. **12** Tapi olo idjä buruh bewäi, idjä djaton puna sakatik, idjä djaton tepon tabiri, amon iä mitä harimaung dumah, maka iä malih tabiri palus hadari, tä harimaung manangkarap tuntang manamburup tabiri tä. **13** Muka olo buruh tä hadari, basa iä buruh bewäi, tuntang iä djaton paraba tabiri tä. **14** Jaku sakatik idjä bahalap, tuntang aku kasene idjä ajungku, tinai idjä ajungku kasene aku. **15** Kilau Bapa kasene aku, jaku kea kasene Bapa, tuntang aku manjaragh tahasengku indu gantin tabiri. **16** Maka aton ajungku tabiri beken tinai, idjä djaton hindjä human tabiri djetoh; iä tä kea akan indu iagahku, tuntang iä karäh mahining aughku, palus karäh mandjadi kawan Idjä, sakatik Idjä. **17** Tagul tä Bapa sinta aku, basa aku manjaragh tahasengku, uka jaku manduan tä tinai. **18** Olo djaton mohot tä bara aku, tapi ihatku kabuatku manjaragh tä; jaku kwasa manjaragh tä, tinai jaku kwasa manduae haluli. Prentah toh djari

dinongku bara Apangku. **19** Maka haluli tinai olo Jehudi hasuat sabab aughe tä. **20** Koan belaehe olu tä: Iä ingumpang dewa, tutore gilagila; kanduen keton mahining aughe? **21** Tapi koan belaehe olo tä: Kotake tä djaton kilau kotak olo, idjä ingumpang dewa; aton kea dewa tau mamparenang matan olo babutä? **22** Maka alon pesta pangingat, tahu djaman horan olo Jehudi djari manaheta human Hatalla hong Jerusalem; djetä metoh musim sadingen. **23** Maka Jesus bakakamit huang human Hatalla, huang tambiran Salomo. **24** Tä olo Jehudi mangaliling iä, sambil hamauh dengae: Kilen katahin ikau marandjar hambaruan ikäi? Djaka ikau toto Kristus, sanan tä akan ikäi tantu-tantu. **25** Koan Jesus, tombah augh olo tä: Djari, aku masanan tä akan keton, tapi keton dia pertjaja. Karä gawi, idjä iawiku huang aran Apangku, djetä manjaksi akangku. **26** Tapi keton dia pertjaja, krana keton dia tabiringku. **27** Kilau aku djari hamauh dengan keton, tabiringku mahining aughku, tuntang aku kasene iä, tinai iä manuntut aku. **28** Maka aku manenga akae pabelom idjä katatahi, tuntang sampai katatahi djaton iä akan banasa, tinai olo djaton akan marampas iä bara lengängku. **29** Apangku, idjä djari manenga iä akangku, pangkahai bara talo handiai; maka dialo idjä biti tau marampas iä bara lengän Apangku. **30** Jaku tuntang Bapa puna Idjä. **31** Tä haluli tinai olo manggatang batu, handak mamanting iä. **32** Tombah Jesus mawi äwen: Arä gawi bahalap bara Apangku djari imprahangku akan keton; tagal idjä kwe bara karä gawi tä keton handak mamanting aku hapan batu? **33** Koan olo Jehudi, tombah aughe: Tagal gawi bahalap ikäi djaton mamanting ikau, tapi basa ikau manawah Hatalla, basa ikau, idjä puna olo kalunen, manampa arepm mandjadi Hatalla. **34** Tombah Jesus mawi olo tä: Djaton augh Torat keton kalotoh: "Aku djari hamauh, keton toh hatalla." **35** Amon iä manggarä olo tä hatalla, idjä akae augh Hatalla inenga, tuntang surat puna djaton tau ingarak: **36** Kilen tinai keton hamauh dengan idjä imprasih Bapa, tuntang injohoe akan kalunen: ikau manawah Hatalla; — basa aku djari hamauh, jaku toh Anak Hatalla? **37** Djaka aku djaton malalus gawin Apangku, tä äla keton pertjaja aku. **38** Tapi djaka aku malalus tä, alo keton djaton pertjaja aku, buah keton pertjaja karä gawi tä, nakara keton harati tuntang pertjaja, Bapa toto huang aku, tuntang jaku

toto huang iä. **39** Maka haluli tinai olo tä mado manjingkap iä, tapi iä mahakan arepe bara lengän olo tä. **40** Palus iä harikas tinai akan dipah Jordan, tanggoh kaleka Johannes solake mampandoi olo; balalu iä melai hetä. **41** Maka arä olo mananggoh iä, sambil hamauh: Johannes djaton djari mawi kata; tapi karä augh, idjä djari insanae tahu olo djetoh, uras toto. **42** Maka hetä arä olo pertjaja huang iä.

11:1 Maka aton olo haban, Lasarus arae, hong Betania, intu lewun Maria tuntang paharie Marta. **2** Maria iä tä, idjä djari mohos Tuhan hapan minjak, tuntang djari mampuas paie hapan balaue; maka njahae, Lasarus, haban. **3** Tä betau olo lä manjoho olo manalih iä, masanan akae: Tuhan, itäm, olo idjä äka kataum tä haban. **4** Amon Jesus mahining aughe tä, koae: Peres tä djaton akan mampatäi, tapi akan horumat Hatalla, uka Anak Hatalla impahai awi tä. **5** Maka Jesus sinta Marta, tuntang paharie, tuntang Lasarus. **6** Djadi, amon iä djari mahining iä tä haban, maka iä melai hindai kaduä intu kalekae. **7** Limbah tä iä hamauh dengan muride: Has, ita haluli tinai akan Judea. **8** Koan muride dengae: Guru, toh malem olo Jehudi handak mamanting ikau hapan batu; kilen ikau haluli tinai akan hetä? **9** Tombah Jesus: Djaton duäwalas djam dalam idjä andau? Amon olo manandjong handau, iä djaton patarang talo, basa iä mitä kalawan kalunen toh. **10** Tapi amon olo manandjong hamalem, tä iä patarang talo, basa kalawa djaton intu iä. **11** Limbah iä manjewut aughe tä, maka iä hamauh dengan äwen: Lasarus, ulä ila, batiroh, tapi aku lius, handak mampisik iä. **12** Maka koan muride: Tuhan, amon iä batiroh, tä iä karäh käläh. **13** Tapi Jesus djari hakolak tahu pampatäie, maka äwen manaha, iä hakotak tahu tirohe toto. **14** Tä maka betarang Jesus hamauh dengan awen: Lasarus djari matäi. **15** Maka sabab keton aku handjak atäiku, basa aku djaton djari hetä, uka keton pertjaja; tapi has, ila manalih iä! **16** Tä Tomas, idjä bagarä Didimus, hamauh dengan murid beken: Käläh ita kea lius, uka ita matäi haiak iä. **17** Maka amon Jesus sampai, iä supa Lasarus djari käpat andau huang kubur. **18** Betania tä tokep Jerusalem, limäwalas stadia hirah kakedjaue. (Satangah djam, labih isut.) **19** Maka arä olo Jehudi djari madja Marta äwen duä Maria, tantai mampong iä sabab njahae. **20** Amon

Maria mahining Jesus aton dumah, palus iä manambang iä; tapi Maria melai mondok intu huma. **21** Maka koan Marta dengan Jesus: Tuhan, djaka ikau djari aton hetoh, njahangku djaton djari matäi. **22** Tapi aku katawan, toh kea, talo idjä ilakum intu Hatalla, karäh inenga Hatalla akam. **23** Koan Jesus dengae: Njaham akan belom haluli. **24** Koan Maria dengae: Tawangku, iä akan belom haluli metoh kamisik olo matäi, intu andau kiamat. **25** Koan Jesus dengae: Jaku toh kamisik tuntang pabelom; olo idjä pertjaja huang aku, iä karäh belom, alo iä djari matäi. **26** Tinai genep olo idjä belom, sambil pertjaja huang aku, sampai katatahi iä djaton akan matäi. Aton ikau pertjaja aughku toh? **27** Koe dengae: Joh Tuhan, jaku djari pertjaja ikau toto Kristus, Anak Hatalla, idjä djari tamä kalunen. **28** Limbah iä hamauh kalotä, iä hagoet palus mambawa paharie Maria sinisnik, koe: Guru aton, tuntang iä mangahau ikau. **29** Sana iä mahining tä, iä badjeleng hagoet, manalihe. **30** Maka Jesus hindai djari tamä lewu, baja iä; magon intu kaleka Maria djari hasupa dengae. **31** Maka olo Jehudi, idjä dengae huang humae, idjä mampong iä, amon olo tä mitä iä badjeleng hagoet blua huma, palus olo tä manuntut iä, koe: Iä manalih kubur, handak manangis hetä. **32** Maka amon Maria sampai äka Jesus tendä, tuntang mitä iä, iä mahingkep darah paie, sambil hamauh dengae: Tuhan, djaka ikau aton hetoh, njahangku dia matäi. **33** Amon Jesus mitä iä manangis, tuntang olo Jehudi, idjä mampahaiak iä, manangis, maka manjengkel angkat huange, tuntang atäie mangkariäng. **34** Palus iä hamauh: Hong kwe keton djari mingkes iä? Koan olo tä dengae: Omba Tuhan, itäm. **35** Maka Jesus manangis. **36** Koan olo Jehudi: Itä, paham iä djari sinta iä! **37** Tapi belahe olo tä hamauh: Iä, idjä bihin mamparenang matan olo babutä, kilen iä djaton tau mambalang iä toh kea matäi? **38** Maka Jesus haluli tinai manjengkel angkat huange, tuntang iä sampai kubur. Kubur tä ilowang hong batu, tuntang batu kea djari iandak hundjue. **39** Koan Jesus: Indah batu toh. Koan Marta, betau olo matäi tä, dengae: Tuhan, ewaue djari maram, krana djari käput iä hetoh. **40** Koan Jesus dengae: Djaton aku djari hamauh dengam, amon ikau pertjaja, ikau akan mitä kahain Hatalla? **41** Tä olo mindah batu bara äka hantu tä. Maka Jesus mananggera akan langit, koe: Apang, jaku manjewut tarimakasih akam,

basa ikau djari mahining aughku. **42** Tapi aku puna katawan, ikau magon haradjur mahining aku; tapi aku manjewut augh toh sabab olo arä, idjä mendeng hetoh, uka äwen pertjaja, ikau djari manjoho aku. **43** Limbah iä hamauh kalotä, maka iä mantehau hai aughe: Lasarus, blua kantoh! **44** Balalu olo idjä djari matäi tä blua, pai lengäe habungkus benang kubur, tinai baue hatutup benang äbes. Koan Jesus dengan olo: Enggak iä, soho iä hagoet. **45** Moka arä olo Jehudi tä, idjä djari madja Maria, tuntang mitä talo, idjä iawi Jesus, pertjaja huang iä. **46** Tapi aton isut olo tä lius, manalih olo parisi, palus masanan akae talo idjä iawi Jesus. **47** Tä kapala imam tuntang olo parisi mamumpong karä mantir basara, sambil hamauh: Narai patut gawin ita? Krana olo tä mawi arä kata heran. **48** Amon ita nalua iä kalotä, tä olo handiai karäh pertjaja huang iä, palus olo Romani karäh dumah, manduan tanah ita tuntang olo ain ita. **49** Muka idjä biti äwen tä, Kaiapas arae, idjä imam hai njelo djetä, hamauh dengan äwen: Keton djaton tawan itong; **50** Djaton kea keton batirok, bahalap haream akan ita, amon olo idjä biti matäi akan salepah utus, belä salepah utus tä nihau. **51** Aughe tä iä djaton manjewute awie kabuate; tapi basa iä imam hai njelo tä, maka iä manudjum, krana Jesus toto iudu matäi akan utus olo tä. **52** Tuntang djaton akan utus olo tä bewäi, tapi uka iä mamumpong kea karä anak Hatalla awang kasaburan, mungat hindjä. **53** Maka bara andau tä olo tä pakat, manggau pikir, uka mampatäi iä. **54** Djadi, Jesus djaton hindai manandjong bakarinah intu olo Jehudi, tapi iä mindah bara hetä akan tanah, idjä darah padang lombah tä, akan lewu, idjä bagarä Epraim; hetä iä melai tuntang muride. **55** Maka paska ain olo Jehudi djari tokep; tuntang arä olo bara tanah iä hagoet akan Jerusalem, helo bara pesta, mangat mamprasih arepe. **56** Palus olo tä manggau Jesus, tuntang hatutor sama arepe, mendeng huang human Hatalla, koae: Kilen angkat keton? Mikäh iä djaton dumah, manalih pesta? **57** Maka kapala imam tuntang olo parisi djari manenga prentah kea, amon olo katawan kalekae, olo akan masanan tä, mangat äwen tau manawan iä.

12:1 Maka kadjahawen andau helo bara pesta paska Jesus manalih Betania, äka Lasarus tä, idjä djari matäi, idjä imbelome bara olo matäi. **2**

Maka olo manjimpan akae panginan hamalem hetä; tuntang Marta manonggo iä, tinai Lasarus aton hindjä olo, idjä mondok ompat kuman dengae. **3** Tä maka Maria manduan sakati minjak nardus, idjä paham bahalap tuntang barega, palus iä mohos pain Jesus, tuntang hapan balaue iä mampuas paie; maka huma kontep ewau minjak. **4** Tä koan idjä biti muride, Judas Simon Iskariot, idjä mandjual iä dapit: **5** Buhen minjak toh djaton djari indjual telo ratus kiping, tuntang inenga akan olo pähä belom? **6** Tapi iä hamauh kalotä, djatou basa iä manging olo pähä belom, tapi basa iä panakau, tuntang mina kambut rear, sambil mananggong talo awang inenga olo. **7** Maka koan Jesus: Naughe iä; talo toh djari iawie manatap akan andau jaku ingubur. **8** Krana olo pähä belom aton haradjur marak keton, tapi aku djaton melai dengan keton katatahi. **9** Maka kutoh olo Jehudi katawan iä hetä, palus olo tä manalih hetä, djaton sabab Jesus bewäi, tapi uka iä mitä Lasarus kea, idjä djari imbelome bara olo matäi. **10** Tä kapala imam pakat, handak mampatäi Lasarus kea; **11** Basa arä olo Jehudi manalih kantä sabab iä, palus pertjaja huang Jesus. **12** Maka andau tinai kutoh olo idjä mananggoh pesta mahining, Jesus manalih Jerusalem. **13** Palus olo lä manduan dawen korma, balalu hagoet, manambang iä, haiak mantehau: Hosannah! (rimae: horumat.) Imberkat iä, idjä dumah huang aran pangkahai Tuhan, radjan olo Israel! **14** Maka Jesus sondau anak kalidai, palus iä mukong tä, kilau djari tarasurat: **15** "Æla mikäh Sion, anakku, itäm, Radjam aton dumah, iä mukong anak kalidai." **16** Maka solake muride djaton mingat augh tä; tapi limbah Jesus djari impahai, tä muride taraingat, talo tä djari tarasurat tahin iä, tuntang talo tä djari iawi äwen dengae. **17** Maka olo arä idjä dengae masuman, iä djari mambawa Lasarus blua bara kubur, tuntang djari mabelom iä bara olo matäi. **18** Sabab tä kea olo arä hagoet, manambang iä; krana olo tä djari mahining, iä djari mawi kata heran tä. **19** Maka koan olo parisi sama arepe: Itä kelon! keton djaton miar; itä! sakarä olo kalunen gilitginting dengae! **20** Maka marak karä olo, idjä djari manalih, nka sombajang metoh pesta, aton kea isut olo Hellenes. **21** Olo tä manalih Pilippus, idjä bara Belsaida hong Galilea, sambil blaku intu iä, koae: Tuhan, ikäi nahuang mitä Jesus. **22** Pilippus hagoet, masanan aughe tä akan Andreas,

tinai Andreas tuntang Pilippus manataan tä akan Jesus. **23** Maka koau Jesus tombahe: Djam djari sampai, uka Anakolon impahai. **24** Toto toto, aku hamauh dengan keton, djaka bawak paräi djaton lawo huang petak tuntang matäi, maka djetä melai kabuate; tapi amon djetä matäi, djetä paham mamua. **25** Olo idjä sinta hambaruae, iä karäh nihau tä; tapi idjä basingi hambaruae huang kalunen toh, iä mahaga tä akan pabelom idjä katatahi. **26** Amon olo handak manempo aku, iä akan manjak manuntut aku; maka intu äkaku aton, hetä kea djipengku karäh alon. Djaka olo manempo aku, Bapa karäh manenga horumat akae. **27** Toh hambaruangku sekä angate, tuntang kilen aku akan hamauh? O Apang, liwus aku bara djam toh! Tapi tagal tä aku djari tamä djam toh. **28** O Apang, pahai aram! — Tä augh lawo bara langit: Aku djari mampahai tä, tuntang aku handak mampahai tä tinai. **29** Maka koan olo arä, idjä mendeng hetä, sambil mahining augh tä: Djetä augh njaho! Koan belaehe: Malaikat djari hakotak dengae. **30** Tombah Jesus, koae: Augh toh djaton mandjadi tagal aku, tapi tagal keton. **31** Katontoh aton hukum kalunen toh; toh mantir kalunen toh inganan akan ruar. **32** Maka aku, amon aku inggang bara petak, handak mandjidjit olo handiai mananggoh aku. **33** Augh tä injewute, hapae tahu ampin pampataie. **34** Koan olo arä, tombah: Ikäi djari mahining augh Torat, Kristus tä akan melai sampai katatahi; kilen toh koam: Anakolon akan indu inggang? Æwe kea Anakolon tä? **35** Maka koan Jesus dengan äwen: Isut hindai kalawa melai intu keton. Tandjong keton, katahin kalawa tä aton intu keton, belä keton inamput awi kakaput; krana olo, idjä manandjong huang kakaput, djaton katawan, akan kwe tintue. **36** Katahin kalawa melai intu keton, pertjaja keton huang kalawa, uka keton mandjadi baris kalawa. Augh tä injewut Jesos, palus iä hagoet, mangaliwat arepe bara olo tä. **37** Maka alo iä djari mawi kata heran kalotä käräe intu baun olo tä, mähin djaton kea olo tä pertjaja huang iä. **38** Nakara augh nabi Jesaia mandjadi tulus, idjä insanae: "Tuhan, äwe pertjaja brita, idjä insanan ikäi? tinai akan äwe lengän Tuhan djari bakarinah?" **39** Tagal tä olo tä djaton tau pertjaja, krana tinai koan Jesaia: **40** "Iä djari mambutä matae, tuntang djari mampalulang atäi olo tä; belä äwen mitä hapan matae, tuntang hobah, mangat aku mampakäläh iä." **41** Augh tä insanan Jesaia,

amon iä mitä kahaie, tuntang hakotak tahu iä. **42** Maka mantimantir kea mähin arä pertjaja huang iä; tapi sabab olo parisi äwen djaton mangaku tä, belä iä inganan bara sinagoge. **43** Krana olo tä radjin haream supa horumat intu olon, bara supa horumat intu Hatalla. **44** Maka Jesus mantehau, sambil hamauh: Olo idjä pertjaja huang aku, djaton pertjaja huang aku bewäi, tapi huang iä, idjä djari manjoho aku. **45** Tinai olo idjä manampajah aku, manampajah iä, idjä djari manjoho aku. **46** Jaku djari tamä kalunen indu kalawa, uka genep olo, idjä pertjaja huang aku, äla melai huang kakaput. **47** Maka amon olo mahining aughku, tuntang djaton pertjaja: aku djaton mahukum ia; krana aku djaton djari dumah, uka mahukum kalunen, tapi uka manjalamat kalunen. **48** Olo idjä manganan aku, tuntang djaton manarima aughku, aton idjä mahukum iä; augh idjä insanangku, augh tä karäh mahukum olo tä intu andau kiamat. **49** Krana aku djaton djari manampa augh kabuatku, tapi Bapa, idjä djari manjoho aku, iä kea djari mametäh aku talo idjä akan injewutku tuntang insanangku. **50** Maka tawangku, petähe tä pabelom idjä katatahi. Maka talo idjä injewutku, kilau Bapa djari manjewut tä akangku, kalotä kea insanangku.

13:1 Maka helo bara pesta paska Jesus katawan, wajahe djari sampai, nakara iä miudah bara kalunen toh buli Bapa; maka kilau iä djari sinta olo ajue, idjä huang kalunen toh, kalotä kea iä sinta olo tä sampai kahapuse. **2** Djadi, kahum panginan hamalem, (amon setan djari mangumpang atäi Judas Simon Iskariot, uka mandjual iä,) **3** Amon Jesus katawan, Bapa djari manjaragh talo handiai intu lengäe, tuntang iä djari dumah bara Hatalla, tinai iä buli manalih Hatalla: **4** Tä maka iä mendeng bara panginan hamalem, tuntang mengkak klambie, palus manduan benang, mameteng tä intu kahange. **3** Limbah tä iä manusuh danum huang paso, balalu manampara mamenjau pain muride, sambil mampuas pain äwen hapan benang tä, idjä ingkepae. **6** Maka iä sampai Simon Petrus. Koe tä dengae: Tuhan, patut ikau mamenjau paingku? **7** Tombah Jesus, sambil hamauh dengae: Toh ikau djaton katawan talo iawiku; tapi djeha ikau karäh harati tä. **8** Koan Petrus dengae: Æla haliai ikau akan mamenjau paingku! Koan Jesus, tombah aughe: Amon aku djaton mamenjau ikau, tä ikau djaton

ajungku, djaton bara bagi intu aku. **9** Koan Simon Petrus dengae: Tuhan, äla paingku bewäi, tapi lengängku kea tuntang takolokku. **10** Koan Jesus dengae: Olo idjä djari impandoi djaton usah ienjau tinai, baja paie bewäi, krana iä djari brasih hapus bitie; maka keton toh brasih, tapi djaton keton samandiai. **11** Krana iä kasene olo idjä akan mandjual iä; tagal tä iä hamauh: Keton handiai djaton uras brasih. **12** Djadi, amon iä djari terai mamenjau pain äwen, tuntang djari mangkepan klambie, maka iä mondok tinai, sambil hamauh dengan äwen tä: Aton keton harati talo, idjä djari iawiku dengan keton? **13** Keton manggarä aku: Tuhan tuntang Guru; maka buah augh keton, krana jaku toto Guru tuntang Tuhan. **14** Toh, amon aku, Tuhan tuntang Gurun keton, djari mamenjau pain keton, tä patut keton kea hapenjau pai sama arep keton. **15** Krana aku djari manenga sonto akan keton, uka keton mawi tumon gawingku dengan keton. **16** Toto toto, aku hamauh dengan keton, djipen djaton hai bara tempoe, tinai sarohan djaton hai bara idjä djari manjoho iä. **17** Amon keton katawan talo tä, saiamat keton, amon keton manumon djetä. **18** Aku djaton hakotak tahu keton handiai; jaku kasene äwen, idjä djari intihku; tapi, uka augh surat tulus: "Iä, idjä ompat kuman denganku, djari manggatang takire makis aku." **19** Katontoh kea aku masanan talo tä akan keton, helo bara djetä mandjadi, uka, metoh talo tä mandjadi, keton pertjaja, jaku toto iä tä. **20** Toto toto, aku hamauh dengan keton, olo idjä manarima sarohangku, iä manarima aku; maka olo idjä manarima aku, manarima iä, idjä djari manjoho aku. **21** Limbah Jesus djari hamauh kalotä, maka iä manjengkel angkat atäie, palus manjaksi, koe: Toto toto, aku hamauh dengan keton, idjä biti keton karäh mandjual aku. **22** Tä murid bilikbalingau, hatampajah dengan kolae, tuntang bembang atäie, äwe kea idjä koe. **23** Maka idjä biti muride tä, idjä äka kataun Jesus, menter sasanggih intu pakuan Jesus. **24** Tä Simon Petrus mangipai iä, uka iä misek, äwe tä idjä koe. **25** Murid tä manjinggoh usok Jesus, sambil hamauh dengae: Tuhan, äwe iä? **26** Tombah Jesus: Djetä iä, idjä inengaku tepong toh, idjä kasuap, idjä insulupku. Palus iä mansulup tepong, sambil manenga tä akan Judas Simon Iskariot. **27** Limbah djetä djari manjuap tä, palus setan mangumpang iä. Koan Jesus dengae: Talo idjä handak iawim, awi tä djeledjeleng. **28** Tapi

olo idjä mondok kuman djaton katawan, kanduäe Jesus hamauh kalotä dengae. **29** Krana belaehe olo tä mado, basa Judas mahaga kambut rear, maka Jesus djari manjoho iä: pili talo awang indu hapan ita andau pesta, — atawa uka iä manenga sadakah akan olo pähä belom. **30** Maka iä manjuap tä, balalu blua; iä blua tä hamalem. **31** Koan Jesus: Toh Anakolon djari impahai, tuntang Hatalla djari impahai huang iä. **32** Amon Hatalla djari impahai huang iä, maka Hatalla kea karäh mampahai iä huang arepe, tuntang palus toh kea iä karäh mampahai iä. **33** O anak, hindai isut jaku melai hindjä keton. Keton karäh manggau aku, maka kilau aku djari hamauh dengan olo Jehudi: äka idjä inalihku, keton djaton tau sampaie; — kakai maka aku hamauh dengan keton kea katontoh. **34** Prentah taheta inengaku akan keton, uka keton hasinta sama arep keton, kilau aku djari sinta keton, uka keton kea hasinta sama arep keton. **35** Awi tä olo handiai akan katawan, keton toto muridku, amon keton hasinta sama arep keton. **36** Koan Simon Petrus dengae: Tuhan, kangkwe ikau lius? Tombah Jesus: Æka idjä inalihku, ikau djaton tau ompat manalih katontoh; tapi djeha ikau karäh manjak aku. **37** Koan Petrus dengae: Tuhan, buhen aku djaton tau ompat ikau katontoh? Tahasengku mahin handak injaraghku tagal ikau! **38** Koan Jesus, tombah aughe: Handak ikau manjaragh tahasengm tagal aku? Toto toto, jaku hamauh dengam, djagau djaton karäh manando, sampai ikau hantelo djari milim arepm muridku.

14:1 Æla atäi keton mikäh; keton pertjaja huang Hatalla, pertjaja huang aku kea. **2** Huang human Apangku arä äka melai; djaka djaton, tä aku djari masanan tä akan keton. Jaku lius, manjimpan kaleka akan keton. **3** Tapi limbah aku djari lius, tuntang djari manjimpan kaleka akan keton, maka aku haluli tinai, palus manduan keton omba aku, uka hetä aku hetä kea keton. **4** Maka keton katawan akan kwe paliusku, tinai djalan tä keton katawan. **5** Koan Tomas dengae: Tuhan, ikäi djaton katawan kangkwe paliusm, kilen tinai ikäi tau katawan djalan? **6** Koan Jesus dengae: Jaku toh djalan, tuntang katoto, tuntang pabelom, olo djaton tau manalih Bapa, djaka dia mahoroe aku. **7** Djaka keton djari kasene aku, tä keton djari kasene Apangku kea; maka bara katontoh keton kasene iä, tuntang

djari mitä iä. **8** Koan Pilippus dengae: Tuhan, prahan Bapa akan ikäi, tä maka ombet huang ikäi. **9** Koan Jesus dengae: Kutoh katahie toh aku djari hindjä keton, tinai ikau djaton kasene aku, Pilippus? Olo idjä djari mitä aku, djari mitä Bapa kea; maka kilen ikau hamauh: prahan Bapa akan ikäi? **10** Djaton ikau pertjaja, jaku toto huang Bapa, tuntang Bapa huang aku? Karä kotak, idjä insanangku akan keton, aku djaton manampa kotak tä kabuatku, tapi Bapa, idjä melai huang aku, iä idjä mawi karä gawi tä. **11** Pertjaja aku, jaku toto huang Bapa, tuntang Bapa toto huang aku; tapi djaka dia, käläh pertjaja aku sabab karä gawi tä. **12** Toto toto, aku hamauh dengan keton, olo idjä pertjaja huang aku, maka gawi, awang iawiku, djetä kea karäh iawi olo tä, tuntang iä karäh mawi talo awang hai haream, krana jaku manalih Apangku. **13** Maka talo handiai, idjä ilaku keton huang arangku, aku handak malaluse, uka Bapa impahai huang Anak. **14** Amon keton blaku talo enen huang arangku, tä aku handak malalus tä. **15** Amon kelon sinta aku, haga prentahku. **16** Maka aku karäh blaku intu Bapa, tuntang iä karäh manenga akan keton Pampangat beken, uka djetä melai dengan keton sampai katatahi. **17** Iä tä Rogh katoto, idjä djaton tau inarima kalunen, basa kalunen djaton mitä iä, djaton kea kasene ia; tapi keton kasene iä, basa iä hindjä keton, tuntang karäh aton huang keton. **18** Aku djaton malihi keton kilau nolä: aku haluli tinai tanggoh keton. **19** Hindai isut, maka kalunen djaton hindai mitä aku; tapi keton akan mitä aku; krana jaku belum, tuntang keton akan belum kea. **20** Intu andau tä keton karäh harati, jaku toto huang Apangku, tuntang keton huang aku, tinai aku huang keton. **21** Olo idjä mimbing prentahku, sambil mahaga tä, iä tä idjä sinta aku; maka olo idjä sinta aku, iä tä äka sintan Apangku, tuntang aku handak sinta iä, sambil mangarinah arepku akae. **22** Koan Judas dengae, (djaton Iskariot tä): Tuhan narai adoe, ikau handak mangarinah arepm akan ikäi, tuntang djaton akan kalunen? **23** Tombah Jesus, sambil hamauh dengae: Amon olo sinta aku, iä akan mahaga aughku, tä Apangku karäh sinta iä, tuntang ikäi karäh inananggoh iä, palus melai hindjä iä. **24** Tapi olo idjä djaton sinta aku, iä djaton mahaga karä aughku; maka augh idjä hining keton, djaton augh ajungku, tapi augh Bapa, idjä djari manjoho aku. **25** Augh tou djari insanangku akan keton,

sangkom aku hindjä keton. **26** Maka Pampangat tä, Rogh brasih, idjä karäh injoho Bapa huang arangku, iä karäh madjar keton talo handiai, tuntang karäh managor karä anghku intu keton. **27** Kasanang impelaiku intu keton, kasanang ajungku inengaku akan keton; djaton kilau tengan kalunen aku manenga tä akan keton. Æla atäi keton taräwen, äla keton mikäh. **28** Keton djari mahining aku djari masanan akan keton: aku lius, tuntang aku haluli tinai tanggoh keton. Djaka keton sinta aku, buah keton handjak atai, basa aku manalih Bapa, krana Apangku hai bara aku. **29** Maka toh kea, helo bara talo tä mandjadi, aku djari masanan tä akan keton, uka keton pertjaja, amon talo tä karäh mandjadi. **30** Djaton arä aughku hindai dengan keton. Krana mantir kalunen aton dumah, tapi iä djaton bara kwasa mawi aku. **31** Tapi uka kalunen katawan, jaku sinta Bapa, tuntang kilau Bapa mametäh aku, kakai iawiku: has, mendeng keton, ita hagoet bara hetoh.

15:1 Jaku batanganggor idjä toto, tinai Apangku tä olo pambulan. **2** Genep edan huang aku, idjä djaton mamua, ilentenge; tapi genep edan idjä mamua, ingalingkinge, nakara djetä mamua paham haream. **3** Toh keton djari brasih awi augh, idjä djari insumangku akan keton. **4** Melai keton huang aku, tinai jaku huang keton; kilau edan djaton tau mamua kabuate, djaka dia iä melai intu batanganggor: kalotä keton dia kea, djaka keton dia melai huang aku. **5** Jaku batanganggor, keton toh edan. Olo idjä melai huang aku, tuntang aku huang iä, iä tä paham mamua, krana lapas bara aku keton djaton tau mawi enen. **6** Djaka olo djaton melai huang aku, iä inganan kilau edan, palus keang; olo manampunae, balalu mandjakah tä akan apui, palus djetä akan bakähu. **7** Amon keton melai huang aku, tuntang aughku melai huang keton, tä maka karä talo kahandak keton keton tau blakue, tuntang keton akan mandino tä. **8** Awi djetoh Apangku impahai, uka keton paham mamua, tuntang keton akan mandjadi muridku. **9** Kilau Bapa djari sinta aku, kalotä jaku kea djari sinta keton; melai keton huang sintangku. **10** Amon keton mahaga prentahku, tä keton karäh melai huang sintangku, kilau jaku djari mahaga prentah Apangku, tuntang melai huang sintan ajue. **11** Augh toh djari insanangku akan keton, uka

kahandjakku melai huang keton, tinai uka kahandjak keton mandjadi sukup. **12** Djetoh prentahku, keton akan hasinta sama arep keton, kilau aku djari sinta keton. **13** Djaton sinta idjä paham bara tä, sampai olo manjaragh pambelome gantin uläe. **14** Keton toh uläku, amon keton manumon augh awang imetähku keton. **15** Aku djaton hindai manggarä keton djipen, basa djipen djaton katawan talo, awang iawi tempoe; tapi aku djari manggarä keton ulä, basa aku djari masanan akan keton talo handiai, awang djari hiningku bara Apangku. **16** Djaton keton djari mintih aku, tapi aku djari mintih keton, tuntang manjoho keton, uka keton lius haiak mamua, tuntang bua keton tega; nakara Bapa manenga akan keton talo handiai, idjä ilaku keton intu iä mahapang arangku. **17** Djetoh petähku akan keton, uka keton hasinta sama arep keton. **18** Amon kalunen basingi keton, puna tawan keton, iä djari basingi aku helo bara keton. **19** Djaka keton baris kalunen, tä maka kalunen akan sinta baris ajue; tapi basa keton djaton baris kalunen, malainkan djari intihku bara kalunen, tagal tä kalunen basingi keton. **20** Tahu aughku, idjä djari insanangku akan keton: djipen djaton hai bara tempoe. Djaka olo djari mangatah aku, iä karäh mangatah keton kea; djaka iä djari mahaga aughku, iä karäh mahaga augh keton kea. **21** Tapi talo handiai tä olo karäh mawi intu keton tagal arangku, basa olo djaton kasene iä, idjä djari manjoho aku. **22** Amon aku djaton djari dumah, tuntang djaton djari hakotak dengan olo, tä olo djaton bara dosa; tapi toh iä djaton hapae mambuku mambudjur dosae. **23** Olo idjä basingi aku, iä basingi Apangku kea. **24** Djaka aku djaton djari mawi intu olo tä karä gawi, awang djaton pudji olo beken mawie, tä maka olo tä djaton bara dosa; tapi toh äwen djari mitä, tinai iä basingi aku tuntang Apangku kea. **23** Tapi, uka tulus augh, idjä tarasurat huang Torat olo tä: "Iä basingi aku djaton bara bukue." **26** Maka amon dumah Pampangat tä, idjä karäh injohoku bara Bapa akan keton, Rogh katoto tä, idjä blua bara Bapa, iä tä karäh manjaksi akangku. **27** Tuntang keton kea akan manjaksi, basa keton djari hindjä aku bara solake.

16:1 Augh toh djari insanangku akan keton, belä atäi kelon tantarang angate. **2** Olo karäh manganan keton bara sinagoge; tinai katika akan

dumah, amon olo handiai, idjä mampatäi keton, karäh mado, iä malalus kahandak Hatalla. **3** Maka talo tä karäh iawie intu keton, basa iä djaton kasene Bapa, djaton kea kasene aku. **4** Tapi aku djari masanan talo toh akan keton, uka, metoh wajah tä sampai, keton mingat, aku djari masanan tä akan keton. Maka aku djaton djari masanan tä akan keton bara solake, basa aku aton hindjä keton. **5** Tapi kalontoh aku manalih iä, idjä djari manjoho aku, tuntang dialo idjä biti keton misek aku: kangkwe palium? **6** Malainkan, basa aku djari masanan augh toh akan keton, atäi keton sangkak kapähä. **7** Tapi aughku dengan keton tuntang katoto, toto baguna akan keton aku hagoet. Krana djaka aku djaton hagoet, tä Pampangat tä djaton dumah akan keton; tapi limbah aku djari hagoet, aku karäh manjoho iä akan keton. **8** Maka amon iä tä dumah, iä karäh mampudji kalunen tagal dosa, tuntang tagal katetek, tinai tagal hukum. **9** Idjä tagal dosa, djetä basa olo djaton pertjaja huang aku. **10** Tinai tagal katetek, djetä basa aku lius, manalih Apangku, tuntang keton djaton mitä aku hindai. **11** Tinai tagal hukum, djetä basa mantir kalunen toh djari buah hukum. **12** Aton kutoh aughku hindai dengan keton, tapi keton djaton tau mananggong tä katontoh. **13** Tapi amon Rogh katoto dumah, iä karäh magah keton huang salepah katoto. Krana iä djaton karäh hakotak hapan aughe kabuate, tapi talo idjä djari hininge akan injewute, tuntang talo awang karäh mandjadi dapit karäh insanae akan keton. **14** Iä tä karäh mampahai aku, krana iä karäh manduan idjä ajungku, tuntang masuman tä akan keton. **15** Talo handiai idjä ain Bapa, djetä anggihku kea; tagal tä koangku, iä karäh manduan idjä ajungku, tuntang masuman tä akan keton. **16** Hindai isut, maka keton djaton akan mitä aku; tapi isut tinai, tä keton akan manampajah aku, basa jaku lius manalih Bapa. **17** Djadi, belae muride hakotak sama arepe, koae: Narai tä, idjä injewute akan ita: hindai isut, maka keton djaton akau mitä aku; tapi isut tinai, tä keton karäh manampajah aku? Tinai: jaku lius, manalih Bapa? **18** Koan äwen tä: Narai idjä "isut" tä, idjä injewute? Ita djaton harati talo koae. **19** Maka Jesus katawan, äwen tä handak misek iä, palus iä manambang aughe, hamauh dengae: Aton keton hatutor, manirok augh idjä injewutku: hindai isut, maka keton djaton akan mitä aku, isut tinai, tä keton karäh manampajah

aku? **20** Toto toto, ako hamauh dengan keton, keton karäh manangis tuntang manarahing, tapi kalunen karäh handjak; maka keton karäh kapähä, tapi kapähän keton akan hobah mandjadi kahandjak. **21** Amon olo bawi lawoh luas, tä iä kapähä atäie, basa wajahe djari sampai; tapi limbah iä djari luas anake, tä iä djaton mingat kapähäe hindai awi kahandjake, basa iä djari manak olon akan kalunen. **22** Maka keton kea toto kapähä katontoh, tapi jaku handak mitä keton haluli, tä atäi keton karäh handjak, tuntang olo djaton tau marampas kahandjak keton bara keton. **23** Intu andau tä keton djaton karäh misek aku talo enen. Toto toto, koangku dengan keton, talo handiai idjä ilaku keton intu Bapa mahapang arangku, djetä karäh inengae akan keton. **24** Sampai toh keton hindai pudji blaku talo mahapang arangku; laku, tä maka keton karäh mandino, uka kahandjak keton cukup. **25** Talo toh djari insanangku akan keton hapan paribasa; tapi katika akan dumah, aku djaton hindai hakotak dengan keton hapan paribasa, tapi masanan talo ain Bapa akan keton bakarinarinah. **26** Intu andau tä keton karäh blaku mahapang arangku; tuntang aku djaton hamauh dengan keton, aku handak blaku akan keton intu Bapa; **27** Krana bitin Bapa sinta keton, basa keton djari sinta aku, tuntang djari pertjaja, aku djari blua bara Hatalla. **28** Aku djari blua hara Bapa, tamä kalunen; tinai aku malihi kalunen, tuntang lius manalih Bapa. **29** Koan muride dengae: Itäm toh ikau hakotak batarang, djaton hapan paribasa. **30** Toh ikäi kasene, ikan puna katawan talo handiai, tuntang djaton usah olo misek ikau. Sabab tä ikäi pertjaja, ikau djari blua bara Hatalla. **31** Koan Jesus, tombah augh äwen: Aton keton pertjaja katontoh? **32** Itä, djam dumah, tuntang djari sampai katontoh, maka keton karäh bilangbalangan genep biti akan äkae, sambil malihi aku kabuatku bewäi; tapi aku djaton kea kabuatku, krana Bapa hindjä aku. **33** Augh toh djari insanangku akan keton, mangat keton bara kasanang huang aku. Huang kalunen keton bara kadjakä; tapi mentementeng keton, aku djari mampalah kalunen.

17:1 Limbah Jesus djari hamauh kalotä, maka iä mananggera akan langit, koae: O Apang, djam djari sampai, pahai Anakm, uka Anakm kea mampahai ikau. **2** Kilau ikau djari manenga akäe kwasa mahundjun karä

isi, uka iä manenga pabelom idjä katatahi akan olo handiai, awang djari inengam akae. **3** Maka djetä pabelom idjä katatahi, uka olo kasene, tonggal ikau bewäi Hatalla toto, tuntang kasene iä, idjä djari injohom, Jesus Kristus. **4** Aku djari mampahai ikau hundjun petak, aku djari mahapus gawi, idjä djari inengam akangku, uka malaluse. **5** Maka toh, pahai aku hindjä dengam, ikau o Apang, hapan kahai idjä puna ajungku dengam, helo bara kalunen djari aton. **6** Aku djari mangarinah aram akan olo, idjä djari inengam akangku bara kalunen. Æwen puna ajum, tuntang ikau djari manenga iä akangku, maka iä djari mahaga aughm. **7** Toh äwen katawan, talo handiai, idjä djari inengam akangku, djetä toto bara ikau. **8** Krana karä augh, idjä djari inengam akangku, djari inengaku akan äwen, tuntang iä djari manarima tä, haiak katawan batantu, aku djari blua bara ikau, tuntang äwen pertjaja, ikau djari manjoho aku. **9** Jaku blaku akae; akan kalunen aku djaton blaku, baja akan olo tä, idjä djari inengam akangku, krana iä puna ajum. **10** Maka idjä ajungku samandiai uras ajum, tinai idjä ajum uras ajungku, tuntang aku djari impahai huang äwen. **11** Maka aku djaton hindai huang kalunen, tapi äwen toh magon huang kalunen, tuntang aku mananggoh ikau. O Apang idjä brasih, haga huang aram olo toh, idjä djari inengam akangku, uka äwen toh mandjadi Idjä, kilau ita. **12** Katahingku melai dengae huang kalunen, aku djari mahaga iä huang aran; - olo idjä inengam akangku djari inonggoku, tuntang djaton idjä biti äwen djari nihau, baja anak kabanasa tä, uka augh surat mandjadi tulus. **13** Tapi katontoh aku manalih ikau, tuntang jaku manjewut augh toh huang kalunen, uka kahandjakku sukup intu olo toh. **14** Jaku djari manenga augh ajum akae; maka kalunen basingi ia, basa iä djaton baris kalunen, kilau aku kea djaton baris kalunen. **15** Aku djaton blaku, uka ikau manduan äwen bara kalunen, tapi uka ikau mahaga iä bara idjä papa tä. **16** Æwen toh djaton baris kalunen, kilau aku kea djaton baris kalunen. **17** Prasih olo toh huang katotom, augh ajum tä katoto. **18** Kilau ikau djari manjoho aku akan kalunen, kalotä aku kea manjoho iä akan kalunen. **19** Tinai aku mamprasih arepku akae, uka iä kea toto brasih. **20** Tapi aku djaton blaku akan olo toh bewäi, tapi akan karä olo tä kea, idjä karäh pertjaja huang aku awi augh äwen. **21** Nakara iä samandiai mandjadi Idjä,

kilau ikau, Apang, huang aku, tuntang aku huang ikau, uka olo tä kea toto Idjä huang ita, nakara kalunen pertjaja, ikan djari manjoho aku. **22** Maka aku djari manenga akae kahai tä, idjä djari inengam akangku, uka äwen kea Idjä, kilau ita puna Idjä. **23** Jaku huang olo tä, tuntang ikau huang aku; nakara iä toto Idjä, uka kalunen harati, ikau djari manjoho aku, tuntang ikau djari sinta äwen, kilau ikau djari sinta aku. **24** Apang, jaku handak, hetä äkaku hetä kea olo tä, idjä djari inengam akangku, hindjä aku, nakara iä mitä kahaingku, idjä djari inengam akangku, krana ikau djari sinta aku helo bara kalunen indjarian. **25** O Apang idjä tetek, kalunen djaton kasene ikau, tapi aku kasene ikau, tuntang olo toh djari harati, ikau djari manjoho aku. **26** Maka aku djari mangarinah aram akae, tuntang aku handak mangarinah tä tinai, uka sinta tä, idjä hapam sinta aku, aton huang olo tä, tuntang uka aku huang äwen.

18:1 Limbah Jesus hamauh kalotä, maka iä blua haiak muride akan dipah sungäi Kidron; hetä aton kabon; maka Jesus tamä hetä tuntang muride. **2** Maka Judas, idjä mandjual iä, katawan kaleka tä kea, basa Jesus kindjap djari hapumpong hetä dengan muride. **3** Djadi, Judas manduan sardadu, tinai kapirin kapala imam tuntang olo parisi, palus iä manalih kaleka tä, mimbit sewan, sumbokorong tuntang ganggaman. **4** Maka Jesus katawan talo handiai, idjä akan indu buah iä, tä iä blua, sambil hamauh dengan olo tä: Æwe inggau keton? **5** Tombah olo tä: Jesus bara Nasaret. Koan Jesus dengae: Toh aku. (Maka Judas, idjä mandjual iä, mendeng hetä kea hindjä dengan olo tä.) **6** Tä, amon iä hamauh dengan olo tä: Toh jaku; — balalu olo tä undur, palus balongkang akan petak. **7** Maka Jesus misek äwen tä tinai: Æwe inggau keton? Koan olo tä: Jesus bara Nasaret. **8** Tombah Jesus: Aku djari masuman akan keton, toh aku; amon keton manggau aku, soho äwen toh hagoet. **9** Uka augh mandjadi tulus, idjä djari injewute: "Aku djaton djari nihau idjä biti olo tä, idjä djari inengam akangku." **10** Maka Simon Petrus djari mimbit padang, balalu iä manjilak tä, mamangkih djipen imam hai, basampal pindinge. Aran djipen tä Malghus. **11** Koan Jesus dengan Petrus: Tamäan padangm buli kumpange; djaton aku akan indu mihop sangkir tä, idjä djari inenga Bapa akangku. **12** Maka sardadu

tuntang kamandan, tinai kapirin olo Jehudi, manawan Jesus, sambil mamasong iä. **13** Palus olo tä magah iä akan Annas solake, krana iä tä empo Kaiapas, idjä imam hai njelo djetä. **14** Kaiapas iä tä, idjä bihin djari matoh mangalagai augh akan olo Jehudi, koae: bahalap haream, idjä biti impatäi akan salepah utus. **15** Maka Simon Petrus mangalulut Jesus, tinai idjä biti murid beken. Murid tä patoh dengan olo imam hai, palus iä tamä paseban imam hai, haiak dengan Jesus. **16** Tapi Petrus mendeng ruar intu bauntonggang. Tä murid beken tä, idjä patoh dengan imam hai, blua, sambil hakotak dengan djipen bawi, idjä tonggon bauntonggang, tuntang mimbit Petrus tamä. **17** Maka djipen bawi tä, idjä tonggon bauntonggang, hamauh dengan Petrus: Djaton ikau kea murid olo tä? Koae: Dia. **18** Maka karä djipen tuntang kapiri djari mamandok apui hapan buring, basa andau sadingen, tuntang iä mendeng, mandang hetä. Tä Petrus kea mendeng hetä, omba äwen tä mandang. **19** Maka imam hai misek Jesus tagal muride, tuntang tagal adjare. **20** Koan Jesus, tombah aughe: Bakarinah aku djari hakotak dengan kalunen, haradjur aku djari madjar olo huang sinagoge, tuntang huang human Hatalla, äka olo Jehudi handiai hapumpong; tapi intu äka benjem aku djaton djari manutor talo enen. **21** Buhen ikau misek aku? Isek olo, idjä djari mahining augh, awang isanangku akae: itäm, olo tä katawan karä talo, idjä djari injewutku. **22** Amon iä tombah aughe tä kalotä, maka kapiri idjä mendeng hetä manekap baun Jesus, koae: Patut ikau badjawap kalotä dengam imam hai? **23** Koan Jesus, tombah: Djaka aughku sala, suman kasala tä; tapi amon aughku budjur, buhen ikau manekap aku? **24** Maka Annas manjoho iä tuntang pasonge akan Kaiapas. **25** Maka Simon Petrus mendeng, mandang intu apui. Tä koan olo dengae: Djaton ikau kea muride? Tapi iä milim, koae: Dia. **26** Koan idjä biti djipen imam hai, idjä hakola dengan olo, idjä basampal pindinge awi Petrus: Djaton aku djari mitä ikau hindjä dengae huang kabon? **27** Maka Petrus haluli tinai milim, hemben tä kea djagau manando. **28** Maka olo magah Jisos bara äka Kaiapas akan huma basara, haiak djadjewu. Tapi bitin olo tä djaton tamä huma basara, belä iä pali, tapi uka tau kuman anak tabiri paska. **29** Tä Pilatus blua tangoh olo tä, sambil hamauh: Narai bukue keton mandawa iä? **30** Tombah olo tä, sambil hamauh dengae: Djaka iä

djaton olo darhaka, toto ikäi djaton djari manjaragh iä akam. **31** Tä koan Pilatus mawi olo ta: Käläh, awi kelon manduan iä, tuntang mahukum iä tumon Torat keton. Koan olo Jehudi dengae: Ikäi djaton olih mampatäi olo. **32** Nakara augh Jesus mandjadi tulus, idjä djari injewute, hapae masanan ampın pampatäie. **33** Maka Pilatus haluli tamä huma basara, tuntang iä mangahau Jesus, sambil misek ia; Toto, ikau radjan olo Jehudi? **34** Koan Jesus, tombah aughe: Aton djetä aughm kabuatm, atawa djari olo beken manutor aku kalotä akam? **35** Tombah Pilatus: Aton aku olo Jehudi? Utus ajum tuntang kapala imam djari manjaragh ikau akangku; narai djari iawim? **36** Tombah Jesus: Karadjaangku djaton bara kalunen djetoh; djaka karadjaangku bara kalunen toh, toto, olo ajungku djari malawan, belä aku injaragh akan olo Jehudi; tapi toh karadjaangku djaton bara hetoh. **37** Maka koan Pilatus dengae: Tä, djaton ikau radja? Tombah Jesus: Kilau koam; krana jaku toto radja. Tantai akan tä aku djari inakan, tuntang djari tamä kalunen, uka aku manjaksi akan katoto. Genep olo, idjä baris katoto, iä mahining aughku. **38** Koan Pilatus dengae: Narai katoto tä! Maka limbah iä djari hamauh kalotä, iä blua tinai tanggoh olo Jehudi, tuntang hamauh dengan äwen: Aku djaton supa kasalan huang iä. **39** Maka aton hadat pesta paska, jaku malapas akan keton olo bara sipir, idjä biti; aton keton nahuang jaku malapas radjan olo Jehudi akan keton? **40** Tä olo Jehudi mangkariak tinai, koae: Æla iä, tapi Barabas. Maka Barabas tä olo pamuno.

19:1 Tä Pilatus manduan Jesus, tuntang manjoho iä imukul sapu. **2** Maka sardadu mandarä duhi kilau angkol radja, sambil mankepan tä hundjun takoloke; tinai olo tä makaian iä hapan klambi baludu, **3** Sambil hamauh: Tabe ikau, radjan olo Jehudi! Palus iä manekap baue. **4** Maka Pilatus blua haluli tinai, tuntang hamauh dengan olo tä: Itä, jaku magah iä blua akan keton, uka keton katawan, isut mähin dia kasalan aku supa huang iä. **5** Kalotä Jesus blua, haangkol duhi tuntang haklambi baludu. Tä Pilatus hamauh dengan olo arä: Itä keton ampın olo toh! **6** Maka amon kapala imam tuntang karä kapiri mitä iä äwen mangkariak, koae: Lantak iä, lantak iä hong kaju sampalaki. Koan Pilatus dengan äwen: Käläh keton manduan

iä, malantak iä hong kaju sampalaki; krana aku djaton supa kasalan huang iä. **7** Koan olo Jehudi, tombah aughe: Aton Torat ikäi, maka tumon augh Torat ikäi iä patut matäi, basa iä djari manampa arepe Anak Hatalla. **8** Amon Pilatus mahining aughe tä, maka paham haream kikähe. **9** Palus iä tamä huma basara haluli, sambil misek Jesus: Bara kwe ikau? Tapi Jesus djaton tombah aughe. **10** Tä koan Pilatus dengae: Kilen, ikau djaton hakotak denganku? Djaton ikau katawan, aku bara kwasa manjampalaki ikau, tinai aku bara kwasa malapas ikau? **11** Tombah Jesus: Toto, ikau djaton bara kwasa denganku, djaka djetä djaton djari inenga akam bara ngambo; tagal tä, olo idjä djari manjaragh aku akam, iä tä paham haream kasalae. **12** Bara tä Pilatus mangkemä malapas iä. Tapi olo Jehudi mangkariak, koae: Amon ikau malapas iä tä, ikau djaton budjur dengan kaisar! Olo idjä mamparadja arepe, iä malawan kaisar! **13** Amon Pilatus mahining aughe tä, iä magah Jesus blua tinai, tuntang iä mondok hundjun karosi basara, intu kaleka, idjä bagarä Litostroton, atawa hapan augh olo Ibrani: Gabbata. (Losäk gantong.) **14** (Maka djetä andau olo manjimpan talo akan paska, kambon andau pukul djahawen hirah.) Tä iä hamauh dengan olo Jehudi: Itä, radjan keton! **15** Palus olo tä mangkariak: Kanan iä, awi manjampalaki iä! Koan Pilatus dengan äwen: Aton aku akan manjampalaki radjan keton? Tombah kapala imam: Ikäi djaton bara radja, baja kaisar bewäi. **16** Tä, maka iä mandjuluk iä akae, uka iä injampalaki. **17** Maka olo tä manduan Jesus, sambil magah iä: maka iä kea mäton kaju sampalakie; tuntang iä sampai äka, idjä bagarä äka bangon takolok, idjä injewut tumon augh olo Ibrani: Golgota. **18** Hetä olo manjampalaki ia, tuntang duä biti olo beken haiak dengae, hasansila iä, tapi Jesus intu bentok. **19** Maka Pilatus djari manjurit kea surat buku, sambil mangkepan tä lawin kaju sampalaki. Augh surat tä kalotoh: "Jesus, olo Nasaret, radjan olo Jehudi." **20** Maka arä olo Jehudi mambasa surat tä, krana äka Jesus injampataki tä tokep lewu, tuntang surat tä djari tarasurat hapan augh olo Jehudi, tuntang augh olo Hellenes, tinai augh olo Romani. **21** Maka koan kapala imam olo Jehudi dengan Pilatus: Æla ikau manjurit: radjan olo Jehudi; — tapi, ia kabuat djari masanan arepe: jaku toh radjan olo Jehudi. **22** Tombah Pilatus: Talo awang injuratku, djetä djari injuratku. **23** Maka

limbah sardadu djari manjampalaki Jesus, äwen manduan pakaiäe, palus mambagi tä äpat kabagi, tinai klambie idjä pandjange. Klambi pandjange tä djaton itore, baja inantang gawin djari. **24** Maka koan äwen tä sama arepe: Æla ita marabit tä; käläh ita batenong, hapan mamutus äwe ita akan tempoe. Uka tulus augh surat toh: "Olo djari mambagi pakaiangku akan sama arepe, tinai tagal klambingku iä djari batenong." Sardadu tä, idjä mawie tumon tä. **25** Maka tokep kaju sampalakin Jesus aton mendeng indue, tinai paharin indue, Maria, sawan Klopas, tinai Maria Magdalena. **26** Amon Jesus mitä indue, tuntang murid idjä äka buange mendeng darah iä, maka iä hamauh dengan indue: O olo bawi, itäm, iä tä anakm. **27** Limbah tä iä hamauh an murid tä: Itäm, iä tä indum. Maka palus bara djam tä murid tä manduan iä akan humae. **28** Limbah tä, amon Jesus katawan, talo handiai djari sukup, uka tulus karä augh surat, tä iä hamauh: Jaku teah belaiku. **29** Maka aton hetä sarangan basuang tjuka; tä olo manjuang kambangkarang dengan tjuka, manantahan tä hapan humbang, palus mandjuluk tä akan njamae. **30** Maka amon Jesus djari manduan tjuka tä, iä hamauh: Djari genep. Palus iä sontop takoloke, malian tahasenge, mahotus. **31** Djadi, uka hantu tä äla melai huang kaju sampalaki andau sabat, basa andau tä andau manjimpan talo, (krana andau sabat tä andau hai,) maka olo Jehudi blaku intu Pilatus, uka iä manjoho olo marupäi tolang pain äwen tä, balalu manipas iä. **32** Maka sardadu dumah, marupäi tolang pain olo idjä tä, tinai tolang pain idjä beken tä, idjä djari injampalaki haiak dengae. **33** Tapi amon olo sampai Jesus, tuntang mitä iä djari matäi, iä djaton marupäi tolang paie; **34** Tapi idjä biti sardadu tä madjok dahepae, hapan lundju; palus aton blua dahae tuntang danum. **35** Maka olo idjä djari mitä tä, iä djari manjaksi djetä, tuntang augh kasaksiae toh toto, iä katawan, iä masanan augh idjä budjur, uka keton kea pertjaja. **36** Krana talo tä djari mandjadi, uka tulus augh surat: "Idjä tolange mahin dia akan irupäi olo." **37** Tinai aton augh surat beken: "Olo karäh mitä iä, idjä djari iadjoke." **38** Limbah tä, maka Josep bara Arimatia, (idjä murid Jesus kea, tapi basilim, awie mikäh olo Jehudi,) blaku intu Pilatus, mangat iä tau manipas hantun Jesus. Maka Pilatus manjoho iä. Tä iä manalih, manipas hantun Jesus. **39** Maka Nikodemus, idjä bihin djari mananggoh Jesus

hamalem, dumah kea, mimbit talo mangat ewaue idjä hakoko, sampai saratus kati. **40** Palus äwen duä tä manduan hantun Jesus, sambil mamungkus tä hapan benang tuntang karä talo mangat ewaue, tumon hadat olo Jehudi mangubur olo. **41** Maka tokep kalekae djari injampalaki aton kabon, huang kabon tä aton kubur idjä taheta, hindai idjä biti djari ingkes hetä. **42** Hetä olo mingkes Jesus, basa andau tä andau olo Jehudi manjimpan talo; krana kubur tä tokep.

20:1 Maka baiak djadjewu andau minggu, baiak talo hahewok, Maria Magdalena manalih kubur; tä iä mitä, batu djari tandar bara kubur. **2** Balalu iä hadari, manalih Simon Petrus tuntang murid beken tä, idjä äka kataun Jesus, sambil masuman akan äwen: Olo djari manduan Tuhan bara kubur, tuntang ikäi djaton katawan äka olo djari mingkes iä. **3** Palus Petrus blua, haiak murid beken tä, tuntang äwen duä tä balalu langgoh kubur. **4** Maka äwen duä tä sama hadari, tapi murid beken tä hadari balias bara Petros, tuntang iä helo sampai kubur. **5** Maka iä sontop, manjengok huange, sambil mitä benang kubur djari ina hetä; tapi iä djaton tamä. **6** Tä Simon Petrus, idjä manuntut iä, sampai kea, balalu tamä kubur, tuntang iä mitä benang kubur djari ina hetä; **7** Tapi benang äbes, idjä hapa mamungkus takoloke, djaton djari ina hindjä benang kubur, malainkan djari ilipet intu kaleka kabuate. **8** Tä, maka murid beken, idjä solake djari sampai kubur, tamä kea, tuntang iä mitä sambil pertjaja. **9** Krana äwen tä hindai harati surat, iä akan indu belom bara olo matäi. **10** Limbah tä murid duä tä buli humae tinai. **11** Tapi Maria mendeng ruar, darah kubur, haiak manangis. **12** Djadi, kahum iä manangis, iä sontop manangkilik huang kubur, tä iä mitä malaikat duä biti, idjä hapakaian benang baputi; iä tä mondok intu äka hantun Jesus djari ingudjuh, idjä biti äka takoloke, tinai idjä äka paie. **13** Koan äwen tä dengae: O olo bawi, buhen ikau manangis? Koea dengan äwen: Basa olo djari manduan Tuhanku, tuntang aku djaton katawan kaleka olo djari mingkes iä. **14** Haiak iä hamauh kalotä, iä mules arepe, palus mitä Jesus mendeng hetä, tapi iä djaton katawan, iä tä Jesus. **15** Koan Jesus dengae: O olo bawi, buhen ikau manangis? äwe inggaum? Inaha olo bawi tä, iä tukang kabon, palus iä hamauh dengae: Tuan, djaka

ikau djari manduan iä, suman akangku äkam djari mingkes iä; tä aku handak manduan iä tinai. **16** Koan Jesus dengae: Maria. Tä iä mules arepe, koae: Rabbuni! (rimae Guru.) **17** Koan Jesus dengae: Æla manigong aku, krana aku hindai djari mandai tanggoh Apangku. Tapi lius, talih paharingku, sanan akae: jaku mandai tanggoh Apangku, Bapa keton, tanggoh Hatallangku, Hatallan keton. **18** Tä Maria Magdalena buli, palus masanan akan murid, iä djari mitä Tuhan, tuntang augh tä djari insanae akae. **19** Maka alem andau tä kea, iä tä andau minggu, amon lawang djari inguntji äka murid aton hapumpong, basa äwen mikäh olo Jehudi, badumah Jesus, mendeng intu bentok äwen, sambil hamauh dengan äwen: Selamat akan keton! **20** Djadi, limbah iä hamauh kalotä, iä mamprahan akau äwen lengäe tuntang dahepae. Tä murid handjak atäie, basa iä mitä Tuhan. **21** Maka haluli tinai Jesus hamauh dengan äwen: Selamat akau keton; kilau Bapa djari manjoho aku, jaku kea manjoho keton. **22** Djadi, limbah iä hamauh kalotä, iä mahimon äwen tä, sambil hamauh dengan äwen: Tarima keton Rogh brasih. **23** Amon keton mampun dosan olo, maka djetä bampun; amon keton maleket dosan olo, maka djetä leket. **24** Tapi Tomas, idjä biti murid duäwalas tä, idjä bagarä Didimus, djaton hindjä äwen, metoh Jesus dumah. **25** Koan murid beken dengae: Ikäi djari mitä Tuhan. Tapi koae dengan äwen: Djaka bitingku dia mitä awan paku intu lengäe, sambil mina tundjukku intu awan paku, tinai mina lengängku intu dahepae, maka aku djaton maku pertjaja. **26** Maka limbah kudju murid hapumpong tinai huang huma tä kea, tuntang Tomas kea aton dengae. Tä Jesus dumah tinai, amon lawang djari inguntji, sambil mendeng bentok äwen, koae: Selamat akan keton! **27** Limbah tä iä hamauh dengan Tomas: Djuluk tundjukm, itäm lengängku; djuluk lengäm, ina tä huang dahepangku; äia ikau bantus pertjaja, tapi pertjaja! **28** Tombah Tomas, sambil hamauh dengae: Tuhanku! Hatallangku! **29** Koan Jesus dengae: Basa ikau djari mitä aku, Tomas, maka ikau djari pertjaja; selamat olo, idjä djaton mitä, tuntang pertjaja kea. **30** Maka arä kata beken tinai djari iawi Jesus intu baun muride, awang djaton djari tarasurat huang surat toh; **31** Tapi talo toh djari tarasurat, uka keton pertjaja, Jesus toto Kristus, Anak Hatalla, mangat keton, idjä pertjaja, bara pabelom huang arae.

21:1 Limbah tä Jesus masanan arepe tinai akan muride hong saran danau Genesaret. Maka tumon toh iä masuman arepe. **2** Aton hapumpong hetä Simon Petrus, tinai Tomas, idjä bagarä Didimus, tinai Natanael, idjä bara Kana, hong tanah Galilea, tinai anak Sebedeus duäduä, tuntang duä biti muride beken. **3** Koan Simon Petrus dengan äwen tä: Jaku lius malauk. Koan äwen tä dengae; Ikäi kea lius omba ikau. Palus äwen tä hagoet, balalu djakat arut, tapi alem tä iä djaton mulih talo enen. **4** Maka amon langit mahindang Jesus mendeng hong saran danau, tapi murid djaton katawan, iä tä Jesus. **5** Koan Jesus dengan äwen: O anak, aton keton bara talo kinan? Tombah äwen: Djaton. **6** Tä koae dengan äwen: Laboh pasat hila gantaun arut, tä keton akan mandino. Djadi, äwen malaboh tä, tuntang iä djaton tau mandjidjite tinai awi kutoh lauk. **7** Koan murid tä, idjä äka kataun Jesus, dengan Petrus: Iä tä Tuhan! Sana Simon Petrus mahining iä tä Tuhan, iä mangkepan klambie, krana iä halulus, balalu sewu akan danau. **8** Maka murid beken manalih harut, (krana iä djaton kedjau bara sarä, baja limä pulu depä hirah,) sambil manunda pasat tuntang lauk. **9** Maka amon iä djakat sarä, iä mitä tawon buring intokan, tuntang lauk djari ingkes hundjue, tinai tepong. **10** Koan Jesus dengan äwen: Duan lauk isut, idjä iulih keton nah. **11** Tä Simon Petrus mohon, palus manunda pasat akan hundjun petak, kontep dengan lauk hai, saratus limä pulu telo kongan karäe; maka alo kalotä karäe, djaton kea pasat barabit. **12** Koan Jesus dengan äwen: Kantoh keton, manjuap. Maka djaton idjä biti murid tä petah misek iä: äwe ikau? Krana äwen tä katawan, iä tä Jesus. **13** Tä Jesus manggapi, tuntang manduan tepong, sambil manenga tä akae, tinai lauk tä kalotä kea. **14** Maka hantelo djetä Jesus djari masanan arepe akan muride, limbah iä djari belom bara olo matäi. **15** Djadi, limbah äwen manjuap, koan Jesus dengan Simon Petrus: Simon, anak Jonas, aton ikau sinta aku paham bara äwen tä? Koae dengae: Joh Tuhan, ikau katawan, jaku sinta ikau. Tä iä hamauh dengae: Awi manjakatik anak tabiringku. **16** Maka tingkat idjä duä tinai iä misek iä: Simon, anak Jonas, aton ikau sinta aku? Koae dengae: Joh Tuhan, ikau katawan, jaku sinta ikau. Tä iä hamauh dengae: Awi manjakatik tabiringku. **17** Tingkat idjä telo tinai koae dengae: Simon, anak Jonas, aton ikau sinta aku? Tä Petrus kapäbä atäie, basa

sampai hantelo iä misek: aton ikau sinta aku? Maka koae dengae: Tuhan, ikau katawan talo handiai; ikau katawan, jaku sinta ikau. Koan Jesus dengae: Awi manjakatik tabiringku. **18** Toto tolo, jaku hamauh dengam, pesam tagangam, maka ikau kabuatm pudji mambabat arepm, palus manandjong akan tintun kahandakm; tapi amon ikau karäh bakas, tä ikau kährah manantadjok lengäm, tuntang olo beken karäh mambabat ikau, palus magah ikau beken bara tintun kahandakm. **19** Augh tä injewute hapae masanan ampın pampatäie, idjä dengan tä iä akan mahorumat Hatalla. Maka limbah iä hamauh kalotä, koae dengae: Omba aku. **20** Maka Petrus mules arepe, tuntang mitä murid, idjä äka kataun Jesus, omba kea, (iä tä kea, idjä djari manjinggoh usok Jesus katika panginan hamalem bihin, idjä misek: Tuhan, äwe tä, idjä akan mandjual ikau?) **21** Maka amon Petrus mitä iä tä, koae dengan Jesus: Tuhan, tapi djetoh, kilen iä dapit? **22** Koan Jesus dengae: Amon jaku handak iä melai sampai jaku dumah haluli, narai gawim dengae? Ika u omba aku. **23** Maka intu karä pahari aton lembut augh, murid djetä djaton akan matäi. Tapi Jesus djaton djari hamauh tahu iä, iä djaton akan matäi, malainkan: amon jaku handak iä melai sampai jaku dumah haluli, narai gawim dengae? **24** Iä tä kea murid, idjä manjaksi talo toh, tuntang idjä djari manjurit augh toh; maka ita katawan, augh kasaksiae toh toto. **25** Maka aton arä talo beken hindai, awang djari iawi Jesus; amon djetä injurat midjämidjä, kamäangku, kalunen kea mahin djaton tau muat karä surat, awang akan indu injurat. — Amen.